

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

Bakalářské, kombinované studium
2011–2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lenka Vitnerová

**Úloha vychovatele v systému zacházení s vězněnými
cizinci
s trestem vyhoštění z České republiky**

Praha 2013

**Vedoucí bakalářské práce:
PaedDr. Lubomír Bajcura, Ph.D.**

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies
2011–2013

BACHELOR THESIS

Lenka Vitnerová

**The role of the tutor in the treatment of foreigners in
prison, with the sentence of deportation from the Czech
Republic**

Prague 2013

**The bachelor thesis supervisor:
PaedDr. Lubomír Bajcura, Ph.D.**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 9. 3. 2013

.....

Lenka Vítnerová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce PaedDr. Lubomíru Bajcurovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Mé poděkování patří též Bc. Mileně Pařízkové, která se na této práci nikterak nepodílela, ale je to žena, jež mě vedla, pomáhala mi a radila na cestě za poznáním práce s vězňenými cizinci a problematiky trestu vyhoštění, když jsem nastoupila v roce 2006 k Vězeňské službě České republiky. Ona byla tím člověkem, který mi ukázal, že každá mince má svůj rub i líc. Je tou osobou, která stála na samém začátku vývoje metodiky a postupů práce s vězňenými cizinci s trestem vyhoštění. Dle jejích rad pracovalo Ředitelství služby cizinecké policie, Ministerstvo vnitra a spravedlnosti, dokonce i soudy se jimi v některých případech řídily. Stála u vytvoření fungujících postupů pro Vězeňskou službu České republiky. Zvládla navázat komunikaci i s méně přístupnými Zastupitelskými úřady cizích států. V současné době se již nepohybuje v této sféře.

Také bych chtěla projevit vděčnost vedení Vazební věznice Praha Ruzyně, kde mi bylo umožněno provést kazuistiky pro tuto práci a za vřelý přístup zaměstnanců této věznice.

Můj dík patří v neposlední řadě týmu z Ředitelství služby cizinecké policie, z oddělení pobytového režimu cizinců. Konkrétně jmenuji kapitány Bc. Pavla Lišku a Bc. Petra Matějčka. V tomto týmu pracovali a pracují lidé, kterým patří můj obdiv a dík za velmi užitečnou práci, i když si to mnozí lidé nemyslí.

Anotace

V této bakalářské práci je zmíněna úloha vychovatele ve Vězeňské službě České republiky z pohledu zacházení s cizinci ve výkonu trestu odnětí svobody s trestem vyhoštění. Je zde rozebrán cíl, jak bezpečně dopravit cizince do domovského státu, a tím splnit nařízení soudu k výkonu trestu vyhoštění, za přispění všímavé práce vychovatelů. Do metod je zahrnuta práce s těmito jedinci v souvislosti s tzv. programem zacházení s vězněnými cizinci. Je zde také popsána příprava, průběh a samotná realizace trestu vyhoštění. Teoretické poznatky jsou využity v praktické aplikaci výše zmíněného programu zacházení. Na závěr jsou shrnuty zjištěné poznatky a možná řešení nedostatků v procesu vyhoštění.

Klíčové pojmy

Azyl, cizinec, cizinecká policie, Dodatkový protokol, Dublinský systém, kazuistika, lékař, program zacházení, psycholog, Schengenský systém, sociální pracovníce, speciální pedagog, správní referent, Štrasburská úmluva, trest vyhoštění, vězeňská služba, vychovatel, zastupitelský úřad.

Annotation

In this thesis is discussed the role of the tutor in the prison service of the Czech Republic in terms of the treatment of foreigners in prison with a sentence of expulsion. There is the aim to safely transport the foreigners to their home countries and fulfill the court order about the deportation with the help of vigilant work tutors. Methods include work with these individuals in relation to the treatment program of foreigners in prison. It also describes the preparation, the process and the implementation of the sentence of expulsion. Theoretical knowledge is applied in a practical application of the treatment program. The conclusion summarizes the findings and possible solutions to the deficiencies in the process of deportation.

Key words

Asylum, foreign, Foreign Police, Additional Protocol, Dublin system, casuistry, doctor, treatment program, psychologist, Schengen system, social worker, special education teacher, administrative officer, Strasbourg Convention, deportation, prison service, tutor, Representative Office.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE VÝVOJE TRESTU VYHOŠTĚNÍ Z ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1 Vývoj před vstupem do Schengenského prostoru	11
1.2 Vývoj po vstupu do Schengenského prostoru	13
1.3 Statistická data	13
2 POHLED NA TREST VYHOŠTĚNÍ.....	15
2.1 Soudy	15
2.2 Služba cizinecké policie.....	17
2.3 Ministerstvo vnitra ČR – odbor azylové a migrační politiky	19
2.4 Zastupitelské úřady cizích států v ČR.....	20
2.5 Vězeňská služba ČR	22
3 ÚLOHA ZAMĚSTNANCŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY V PROCESU REALIZACE TRESTU VYHOŠTĚNÍ.....	26
3.1 Speciální pedagog	26
3.2 Vychovatel	27
3.3 Sociální pracovník/pracovnice.....	28
3.4 Správní referent.....	28
3.5 Lékař	29
3.6 Psycholog	29
PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 KAZUISTIKY ODSOUZENÝCH CIZINCŮ K TRESTU VYHOŠTĚNÍ	31
4.1 Kazuistika č. 1.....	32
4.2 Kazuistika č. 2.....	38
4.3 Kazuistika č. 3.....	41
4.4 Kazuistika č. 4.....	44

4.5 Kazuistika č. 5.....	47
4.6 Příprava na trest vyhoštění.....	49
4.7 Průzkum v dalších věznicích VS ČR.....	50
4.8 Doporučení.....	50
4.9 Starší kazuistiky.....	51
ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	59
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Trest vyhoštění z České republiky má svůj vývoj a již mnoho občanů cizích států ho absolvovala. Česká republika leží na 78 867 km² a není schopna pojmout tolik lidí a postarat se o ně, ať už se tu narodí nebo ne. Bylo třeba naučit se předcházet nebo alespoň zmírňovat vše, co by mohlo škodit. Tím je myšlen příliv cizinců, kteří jsou v Česku nelegálně, ubírají pracovní příležitosti regulérním členům české společnosti a páchají tu trestnou činnost. Tuto problematiku přibližuje kapitola Historie vývoje trestu vyhoštění z České republiky, jejímž důležitým mezníkem je vstup do Schengenského prostoru, poněvadž dnem 21.12.2007 se změnila prostupnost českých hranic.

Z důvodu objasnění návaznosti a důležitosti činností, které provádějí různé instituce, je zařazena kapitola Pohled na trest vyhoštění. Zde jsou popsány role institucí v procesu vyhoštění. Dojde-li k odhalení trestného činu podle zákonů Českého státu, nastupují složky zákonodárného aparátu a tím jsou soudy. Soudy rozhodují o závažnosti spáchaného trestného činu a následném potrestání. Je mnoho variant jak potrestat cizince, který se nechová podle zákonů „navštívené“ země. Některými variantami potrestání se budeme právě zabývat v této práci.

Ve chvíli, kdy dojde na potrestání, nastupují složky Vězeňské služby České republiky (VS ČR), na které je zaměřena kapitola s názvem Úloha zaměstnanců vězeňské služby v procesu realizace trestu vyhoštění. Zaměstnanci jsou důležitou složkou v tomto procesu. Jsou to lidé pracující u vězeňské služby v přímém kontaktu s odsouzenými cizinci, kteří svým individuálním, iniciativním a empatickým přístupem neztrácející cit pro realitu, přinášejí nové možnosti řešení problémů, jež vyvstanou s trestem vyhoštění. Všichni zaměstnanci jsou důležití a nejen vychovatel, na kterého je tato práce zaměřena v praktické části.

Mnoho cizinců počítá s tím, že po výkonu trestu (dále jen VT) budou propuštěni na svobodu v České republice (ČR) a nepřipouští si, že by mohli být opravdu vyhoštěni. Když nastane konec výkonu trestu, jsou překvapeni, že

nejdou na svobodu, ale zůstávají ve věznici a jsou ve vyhošťovací vazbě, nebo si je v den konce trestu vyzvedne ve věznici cizinecká policie a putují na předávací místo či na mezinárodní letiště.

Zvolila jsem pro svou bakalářskou práci metody kazuistiky a průzkumu v několika věznicích a vazebních věznicích. Popis konkrétních případů odsouzení k trestu vyhoštění je pro dokazování proveditelnosti velmi vhodným způsobem. U metody průzkumu jde o potvrzení či vyvrácení dosud získané informace z kazuistik a dokumentů o problematice vyhošťování.

Je zde vycházeno z hypotézy, že vychovatel je členem týmu, jehož základním úkolem je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti a na socializaci, resocializaci a reedukaci včetně cílených opatření k optimalizaci vzdělávacího procesu odsouzených a realizaci protidrogové prevence v rámci věznice. Vychovatel zná osobně a pedagogicky usměrňuje jemu svěřené odsouzené, zná sociální vztahy a skupinovou atmosféru v přidělené skupině. Také by se měl podílet na minimalizaci rizik, které vyvstávají z procesu přípravy realizace samotného trestu vyhoštění. Zaměřuje se na seznámení odsouzeného cizince, jemuž byl tento trest uložen, aby měl všechny relevantní informace spojené s realizací trestu vyhoštění, aniž by došlo ke ztrátám na životech či majetku.

Cílem mé práce je utvrzení, že vychovatelé VS plní práci (roli) člověka, jenž je schopen poradit a pomoci cizinci s trestem vyhoštění a s jeho přípravou na tento trest, neboť tráví nejvíce času s těmito cizinci a může svou všímavou prací umožnit snadnější zjišťování dalších důležitých informací, které pak mohou pomoci k odhalení dalších aspektů k realizaci trestu vyhoštění.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VÝVOJE TRESTU VYHOŠTĚNÍ Z ČESKÉ REPUBLIKY

1.1 Vývoj před vstupem do Schengenského prostoru

Čtyřicet let zpátky zajišťovala výkon trestu vyhoštění Správa pasů a víz Sboru národní bezpečnosti (dále jen SPV SNB). Rozkazem ministra vnitra Československé socialistické republiky (dále jen ČSSR) č. 23/1966 se uplatňoval postup při uplatňování rozhodnutí o zákazu pobytu a při realizaci trestu vyhoštění z území ČSSR. Vztahoval se na cizince, který dostal pravomocným rozsudkem soudu trest vyhoštění podle § 57 tr. zákona a podle rozhodnutí ministra vnitra dle § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 68/1965 Sb., kterým se upravoval pobyt cizinců na území ČSSR. Dále se zabýval cizinci, kteří se na území pohybovali neoprávněně, protože jim skončila platnost československého víza a tím i povolení k pobytu, nebo když nebylo cizinci vízum prodlouženo či uděleno, nebo vnikl-li na území našeho státu neoprávněně, tak se zabýval trestním stíháním pro § 110 tr. zákona - „vniknutí na území republiky“.¹

Vyhošťované cizince tehdy eskortovaly a předávaly orgány příslušného státu a orgánů ministerstva vnitra. Dle sdělení pamětníků kolem roku 2002 jezdily veškeré eskorty cizinců se zaměstnanci vězeňské služby z eskortních oddělení. Do roku 2005 nebylo jasné, kdy a kdo bude provádět eskortu, jestli pojedou Vězeňská služba České republiky (dále VS ČR) nebo cizinecká policie ČR (dále CP ČR) a zda se budou dělit o jednotlivé úkony při vyhoštění, předání či vydání a předání k výkonu zbytku trestu. Od roku 2005 došlo k ujasnění kompetencí a rolí mezi VS ČR a Policejním prezídiem ČR, odborem mezinárodní spolupráce odd. INTERPOLU a tehdy nově vznikající Národní centrálou SIRENE², která plní úkoly ústředního místa České republiky pro přes

¹LIŠKA, Pavel. *Vyhošťování cizinců z území České republiky*. Závěrečná písemná práce. Praha : Policejní akademie ČR, 1999.

²Internetová prezentace Policie ČR. *Národní centrála SIRENE*. [online] Praha : PČR, 2010. [cit. 2012-11-24] Dostupné na WWW: <www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-sirene.aspx>

hraniční sledování, pronásledování a Evropský zatýkácí rozkaz. Forma spolupráce v předání a vydání cizinců z území České republiky byla dle § 380 odst. 2 trestního řádu, nastolena způsobem, že si osobu vydávanou či předávanou vyzvedne cizinecká policie ve vazební věznici a eskortuje ji na hraniční přechod a předá ji orgánům cizího státu. Platí to i v případě osoby vyhošťované. Eskortu provádí VS ČR v případě předání k výkonu zbytku trestu odnětí svobody do domovského státu dle Štrasburské úmluvy a dodatkového protokolu této úmluvy.³

Paradoxem doby před cca čtyřiceti lety byl způsob zajišťování náhradních cestovních dokladů (dále jen NCD) pro cizince, kdy jediný způsob, jak zajistit NCD, byl možný pouze přes Federální ministerstvo zahraničních věcí. Zastupitelské úřady bylo možné kontaktovat pouze u socialistických států. Vyhoštění cizinců probíhalo také prostřednictvím hraničních zmocněnců nebo orgánů Pohraniční stráže. Tento postup se zvolil, pokud cizinec vstoupil na území v blízkosti státních hranic neúmyslně.

Dalším předpisem upravujícím trest vyhoštění bylo Nařízení ministra vnitra ČSSR č. 31/1972, kterým se stanovil postup při zákazu pobytu, vyhoštění a dalších opatření vůči cizincům. Zjevným opatřením odpovídajícím době a politické situaci tehdejší ČSSR byl protichůdný přístup u vyhoštění cizinců. Po realizaci vyhoštění byl cizinec zaevidován do indexu nežádoucích osob (dále jen INO), ale „protektce“ byla, je a bude. V tomto případě se vyhostil každý cizinec a do INO se nezapsal občan ze států Varšavské smlouvy a Socialistické federativní republiky Jugoslávie (SFRJ). Z toho vyplývá, že ho ČSSR vyvezla na hranice a nechala ho odejít a dotyčný cizinec se mohl tzv. otočit na podpatku a vrátit se zpátky na území Československa. Kdo v tehdejší době nebyl součástí politicky spřátelených zemí, měl smůlu.

Zajímavostí je fakt, že do roku 1997 se trest vyhoštění ukládal pouze na dobu neurčitou. Důkazem je i udělená amnestie prezidenta republiky Václava

³ Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 553/1992 Sb., Úmluva o předávání odsouzených osob;
Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 26/2003Sb. m. s., Dodatkový protokol k úmluvě

Klause ze dne 16.11.2012 občanu Makedonie Hamdi Bakiu, ve které mu byl prominut trest vyhoštění za trestný čin, který spáchal před 20 lety.⁴

1.2 Vývoj po vstupu do Schengenského prostoru

Po vstupu do Schengenského prostoru ke konci roku 2007 (21. prosince 2007) se zrušily hraniční přechody a Služba cizinecké a pohraniční policie ČR (SCPP) mění název, který měla od roku 1993, kdy vznikla samostatná ČR. Jejím novým a současným názvem je Služba cizinecké policie ČR (SCP). Prostory policejních služeben cizinecké policie, které se využívají jako prostor k realizaci fyzického vyhoštění, se pracovně nazývají předávacími místy. Tato místa jsou poskytována i pro potřebu VS ČR při předávání odsouzených osob k zbytku výkonu trestu odnětí svobody (VTOS) v domovském sousedícím státě.

Jediným vnitřním hraničním přechodem používaným SCP k vyhoštění a dalším úkonům v práci s cizinci je mezinárodní letiště Praha-Ruzyně.⁵

1.3 Statistická data

Po vstupu do Schengenského prostoru byly náznaky, že by se nemusel občanům sousedních států ukládat trest vyhoštění, když se zrušily státní hranice a nebude kontrola pohybu přes ně. Čas však ukázal, že se tresty vyhoštění ukládají a SCP je realizuje. Viz Tabulka 1.

Tabulka 1: Statistické údaje k vyhoštění z ČR do sousedních států po roce 2007

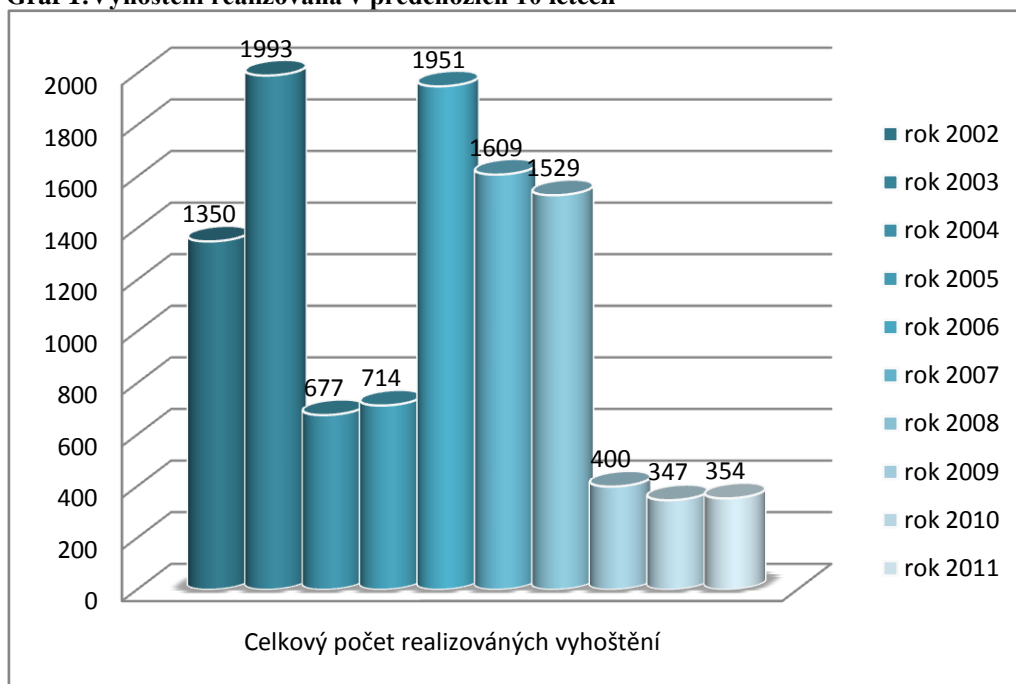
	2007	2008	2009	2010	2011	6/2012	Celkem
Německo	15	9	2	2	2	3	33
Polsko	88	99	12	15	16	14	244
Rakousko	1	0	0	1	4	1	7
Slovensko	333	337	114	99	87	67	1037

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Č.j. CPR-12784-2/ČJ-2012-009301, zpracování vlastní

⁴Internetová prezentace Pražského hradu. *Amnestie a milosti*. [online] Praha : Pražský hrad, 2012. [cit. 28. 11. 2012] Dostupné na WWW: <www.hrad.cz/cs/prezident-cr/rozhodnuti-prezidenta/amnestie-a-milosti/index.shtml>

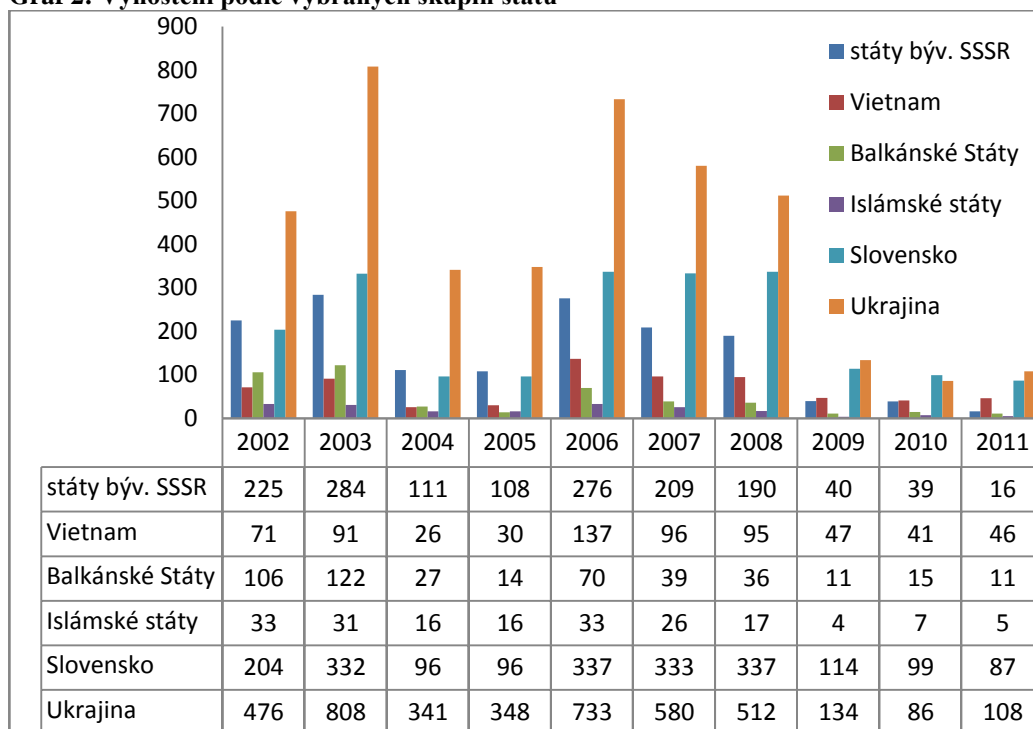
⁵ LIŠKA, Pavel. *Vyhošťování cizinců z území České republiky*. Závěrečná písemná práce. Praha : Policejní akademie ČR, 1999.

Graf 1: Vyoštění realizovaná v předchozích 10 letech

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Č.j. CPR-12784-2/ČJ-2012-009301, zpracování vlastní

Graf 2: Vyoštění podle vybraných skupin států

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Č.j. CPR-12784-2/ČJ-2012-009301, zpracování vlastní

2 POHLED NA TREST VYHOŠTĚNÍ

Trest vyhoštění je alternativním trestem, kterým se rozumí odnětí práva cizince k dalšímu pobytu na území České republiky (pokud takové právo měl) a jeho fyzické přemístění na území jiného státu nebo předání cizince příslušným orgánům jiného státu za tímto účelem. Vyhoštění se vztahuje na celé území České republiky a vždy se ukládá z území České republiky do ciziny. Soud neurčuje místo (stát), kam má být pachatel přemístěn. Určení tohoto místa a vlastní provedení vyhoštění je věcí výkonu trestu, který provádějí orgány Policie České republiky.⁶

2.1 Soudy

Soudy a role soudců při ukládání alternativních trestů jsou závislé na postoji a trestní filozofii každého soudce jako jednotlivce. Jak známo soudy a soudci jsou nebo alespoň mají být nezávislými členy trestního procesu a rozhodování o uložení trestů a opatření.

Vyhoštění je u cizích státních příslušníků prováděno na základě pravomocného rozhodnutí soudu, kterým se odsuzují k trestu vyhoštění. Výkon tohoto trestu soud nařídí ve smyslu ustanovení § 350b a následujících trestního řádu a na Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP) soud zašle nařízení výkonu trestu (NVT) vyhoštění.

Při ukládání alternativních trestů jsou kladeny nároky na posouzení osobní charakteristiky pachatele, na posouzení všech okolností trestného činu a také na posouzení jeho konkrétní sociální situace. Přetíženost soudců patří k závažným komplikacím, ale ne k neobvyklým obtížím při užívání zákonných možností použití alternativních trestů. Mezi klady, které se uvádí k alternativním trestům, patří nižší náklady na jejich výkon v porovnání s výkonem trestu odnětí svobody.⁷ Toto sdělení je zavádějící. Z pohledu výkonu

⁶ Rozsudek, Nejvyššího soudu, 3 Tz 28/2011, v Brně dne 8. června 2011

⁷ ČERNÍKOVÁ Vratislava, *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-807380-138-0.

trestu vyhoštění to totiž s náklady není tak jednoduché. Podle § 350f odst. 2 tr. řádu hradí náklady na vyhoštění ŘSCP ČR. Náklady na vyhoštění jsou závislé na způsobu provedení, což zpravidla zahrnuje letenku (někdy i pro policejní doprovod, jenž se dává cizincům, kteří nechtějí být vyhoštěni), pozemní cestu, průvoz a eskortu na kontaktní místo (bývalé hraniční přechody). Do nákladů jsou zahrnuty poplatky za vydání náhradních cestovních dokladů a víz na velvyslanectví (v případech, že tyto poplatky požadují). V případech průvozu je také v některých případech požadována náhrada od cizího státu za jeho realizaci. Výše nákladů na jednoho cizince je závislá na počtu provážených osob, počtu policistů, dopravních prostředků, bezpečnostních opatření apod. Využívanou variantou je tedy uložení trestu vyhoštění s lhůtou na vycestování na vlastní náklady dle ustanovení §350b odst. 2 tr. řádu. Bohužel zkušenost říká, že cizinci, u nichž soud dá lhůtu na vycestování, mnohdy tuto lhůtu nerespektují. Jedním tímto případem je jediná žena v kapitole 4 Kazuistiky.

Soudci trest vyhoštění volí u těžších trestných činů jako další navazující trest po výkonu trestu. K nahlédnutí v kapitole 4 Kazuistiky, kde jsou uvedeny příklady.

Trest vyhoštění může soud uložit, i když není jisté, že některý cizí stát pachatele přijme (pokud vyhoštění nebrání okolnosti uvedené v § 80 odst. 3 tr. zákoníku⁸). Možnost vyhoštění cizince do jeho domovského státu se opírá o zásadu mezinárodního práva, podle níž je každý stát povinen přijmout svého občana⁹ a právo každého občana vstoupit na území státu, jehož je občanem.¹⁰ Osoby bez státní příslušnosti se vyhošťují do státu, kde mají příbuzné, majetek, nebo kam si přejí být vyhoštěny, pokud tento stát je ochoten je přijmout.

Věznice a vazební věznice komunikují se soudy výhradně přes správní oddělení. Zde mají správní referenti na starosti dokumenty a informace, které

⁸ Trestní zákoník uveřejněno pod č. 40/2009 Sb. úplné znění k 1. 1. 2010, nakladatelství ANAG, 2009, ISBN 978-80-7263-561-0.

⁹ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech uveřejněný pod č. 120/1976 Sb.

¹⁰ Protokol č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášený pod č. 209/1992 Sb.

se týkají trestních řízení a dávají pozor, aby tyto informace byly v bezpečí a nedostaly se tam, kam nemají.

2.2 Služba cizinecké policie¹¹

V případě, že cizinec neopustí území ČR sám dobrovolně, zajistí ŘSCP jeho vycestování v souladu s § 350f trestního řádu¹². Znamená to, že odsouzený cizinec se musí nacházet ve VTOS a nebo ve vyhošťovací vazbě. ŘSCP zajišťuje vyhoštění pozemní cestou a letecky. Do zemí mimo Schengenský prostor jsou v současné době po zemi průvozem vyhošťování pouze občané Ukrajiny, a to přes území Slovenské republiky. Průvoz je prováděn na základě sdělení Ministra zahraničních věcí ČR¹³(readmisní dohoda). ŘSCP provádí také eskorty k vyhoštění z ČR občanů sousedních států na bývalé hranice. Seznam používaných předávacích míst a místně příslušných vazebních věznic dostane zaměstnanec VS ČR na správním oddělení. Letecky jsou pak zajišťována všechna ostatní vyhoštění. V závislosti na leteckém spojení pak může být vyhoštění provedeno dvěma způsoby, buďto přímou leteckou linkou nebo s přestupem. O přijetí cizince na palubu letadla rozhoduje pouze kapitán letadla. Pokud se kapitánovi něco nelíbí, může odmítnout tohoto cizince vzít na palubu, ať už se mu nelíbí vzhled, chování či trestní minulost, má právo tak učinit. Zpravidla jsou cizinci posíláni do domovského státu (země původu) sami. V případech, kdy jsou zjištěna bezpečnostní rizika, vyplývající z odmítavého postoje cizince, či to pouze vyžadují letecké společnosti, může být vyhoštění provedeno za doprovodu české policejní eskorty až do domovského státu.

Nehledě na samostatnou realizaci trestu vyhoštění musí před tím, než dojde k eskortě, provést tyto úkony:

¹¹ Ředitelství služby cizinecké policie, Odbor podpory výkonu služby, Oddělení pobytového režimu cizinců, Olšanská 2, Praha 3

¹² Zákon č. 141/Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹³ Sdělení Ministra zahraničních věcí č. 1/2004 Sb.m.s., 1. 1. 2004, [online] Praha : 2004 [cit. 23. 12. 2012] Dostupné na WWW:

<www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2004m001>

Jako u všech státních složek se cizinci založí spis s potřebnými dokumenty, které zasílá soud.

Ve spolupráci s věznicí či vazební věznicí a zastupitelským úřadem cizího státu zajistit cestovní doklady a povolení vstupu na území domovského státu. Při plnění úkonů, kdy je potřeba zajistit pravou totožnost cizince, který nespolupracuje, je příslušník ŘSCP nucen okolnostmi, aby vykonal výslech ve věznicí, kde má cizinec VTOS. Nebo je přítomen při konzulární návštěvě jako doprovod.

Ve spolupráci s věznicí či vazební věznicí se zjišťuje postoj k vyhoštění a zjištění dalších okolností, které by mohly zmařit vyhoštění. Zde jsou důležití zaměstnanci VS ČR, kteří mají přehled o svěřených odsouzených (vychovatel či sociální pracovník).

Zajištění přemístění do vazební věznice, v jejímž obvodu působnosti se nachází předávací místo (hraniční přechod).

Po zajištění výše uvedených úkonů nastane samotná organizace eskort, do nichž jsou naveni příslušníci služby cizinecké policie místně spadající jednotky, kteří vyzvednou a doprovodí cizince na letiště nebo na předávací místo.

Nově vznikla ohlašovací povinnost k Úřadu veřejného ochránce lidských práv (VOLP).

ŘSCP je dle §154 zákona o pobytu cizinců na území ČR¹⁴ povinna na základě pravomocného rozhodnutí soudu zapsat cizince do evidence nežádoucích osob (ENO). Doba evidence se shoduje s délkou trestu vyhoštění a jeho výkonem. Jsou čtyři případy evidování počátku trestu vyhoštění.

- a) Po konci VTOS či vyhošťovací vazby. Počátek trestu je shodný s datem vyhoštění za asistence SCP.

¹⁴ Zákon o pobytu cizinců na území České republiky, uveřejněno pod č. 329/1999 Sb., ze dne 30. 11. 1999

- b) Cizinec po odsouzení k trestu vyhoštění je vyzván k vycestování s lhůtou či bez ní. Bez lhůty - datum počátku je shodný s datem právní moci (PM) rozsudku či trestního příkazu. S lhůtou – doba evidence až po uplynutí této lhůty.
- c) Po propuštění z VTOS a nelze trest realizovat za asistence SCP. Počátek je stejný jako den konce VTOS a cizinec musí neprodleně opustit ČR.
- d) V řízení jako proti uprchlému je začátek evidence PM rozhodnutí.¹⁵

2.3 Ministerstvo vnitra ČR – odbor azylové a migrační politiky

Probíhající azylové řízení (podle zák. č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů) nebrání výkonu trestu vyhoštění. Soud nemusí vyčkávat rozhodnutí příslušného orgánu v tomto řízení, ale sám posoudí existenci právních překážek bránících výkonu vyhoštění též z hlediska závazků České republiky vyplývajících zejména z příslušných ustanovení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.), Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb.) a Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestání (publikované pod č. 143/1988 Sb.). Mezi právní překážky realizace trestu vyhoštění patří i další okolnosti, pro které trest vyhoštění uložit nelze (již není platný § 57 odst. 1, 3 tr. zák.) v současnosti platí (§ 80 odst. 3 tr. zák.), pokud nastaly po vyhlášení rozsudku, kterým byl tento trest uložen. Vznik a existence uvedených skutečností jsou pak důvody, pro které soud upustí od výkonu trestu vyhoštění podle § 350h tr. ř. Zahájení řízení o udělení azylu u odsouzeného, jemuž byl uložen trest vyhoštění, samo o sobě důvodem vyhošťovací vazby není a bez dalších okolností důvody vyhošťovací vazby podle § 350c odst. 1 tr. ř. nenaplnuje. Tyto důvody jsou dány toliko konkrétními skutečnostmi, nasvědčujícími obavě, že odsouzený se bude skrývat nebo jinak mařit výkon trestu vyhoštění.¹⁶

Dlouhodobě je nižší počet cizinců, kteří žádají o azyl. Rovněž

¹⁵ Informace do této části byly získány při výkonu jednodenní stáže na ŘSCP dne 21.11.2012

¹⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu, Tpjn 310/2001, v Brně 17. dubna 2003

spolupráce VS ČR s Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR (OAMP MV ČR) je dlouhodobě bez problémů. Vězněné osoby i pracovníci OAMP MV ČR si zvykli, že uložené tresty vyhoštění jsou realizovány i v průběhu azylového řízení. Zaměstnanci VS pomáhají ve zprostředkování podání žaloby na neudělení azylu.¹⁷

2.3.1 Dublinský systém ve vztahu k realizaci trestu vyhoštění

Dublinský systém je označením pro soubor pravidel, podle nichž je určen jeden stát, který prioritně rozhodne o žádosti o azyl, tj. posoudí, zda žadatel splňuje podmínky pro udělení azylu, resp. pro přiznání statutu uprchlíka.¹⁸

V praxi to znamená, že pokud cizinec požádal před vstupem na území ČR o azyl v jiné zemi a stejně tak učinil i po vstupu do ČR, není Česká republika oprávněna v této žádosti rozhodovat. Odbor azylové a migrační politiky ministerstva vnitra (OAMP MV ČR) pak ve spolupráci s ŘSCP cizince, který je po VTOS a má trest vyhoštění či je ve vyhošťovací vazbě, předá do státu, kde byla podána žádost o azyl jako první. Tento úkon je brán ŘSCP jako realizovaný trest vyhoštění, poněvadž cizinec opustil území ČR. Už není rozhodující, zda si jej převzal azylový odbor jiné země.

Výhodu spatřuji v tom, že není nutné u tohoto cizince, který spadá do uplatnění dublinského systému, vyřizovat bezpodmínečně cestovní doklady.

2.4 Zastupitelské úřady cizích států v ČR

Od doby, kdy musela služba cizinecké policie (SCP) vyřizovat náhradní cestovní doklady (NCD) pouze cestou ministerstva zahraničních věcí (MZV), uplynulo více než dvacet let. V dnešní době je spolupráce s velvyslanectvími zastupitelskými úřady (ZÚ) na velmi dobré úrovni. Již se nemusí komunikovat

¹⁷ KOLEKTIV. *Závěrečná zpráva referátu vyhošťování z let 2007 až 2009*. Interní dokument. Praha : Vazební věznice Praha-Ruzyně, správní odbor, 2010.

¹⁸ ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY. *Azyl, Dublinský systém*. [online] Praha : 2010 [cit. 24. 12. 2012] Dostupné na WWW: <www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>.

s velvyslanci přes MZV, ale lze komunikovat přímo s konzuly a zástupci cizích států, kteří mají velvyslanectví a konzuláty na území ČR. Díky této přímé spolupráci je možné získat NCD pro cizince za mřížemi rychleji. U některých to bývá zpravidla do několika týdnů, u dalších je to otázka měsíců. Zkušenost říká, že u občanů Slovenska a Ukrajiny trvá zhotovení NCD týden až dva. U vězněných cizinců vietnamské či čínské národnosti to je otázka měsíců ba i let. Problémy byly a stále se objevují i při ztotožnění občanů bývalé Jugoslávie. Pokud dotyčný cizinec nemá platné doklady a je kosovský Albánec, bude mít problém se zajištěním NCD, protože přístup konzula Srbska a Černé Hory bude k němu jiný. V této oblasti Balkánu totiž v průběhu několika válek došlo ke zničení matričních evidencí.¹⁹Konkrétní případ bude rozebrán v následující kazuistice v kapitole 4 Kazuistiky.

V poučení²⁰ v čl. 13 (Uplatnění práv odsouzených) odst. 2, se píše, že cizinec má právo požádat o konzulární návštěvu či jinou pomoc diplomatickou misi či zastupitelský úřad státu, jehož je občanem.

Z praxe lze potvrdit, že někteří konzulové na návštěvy docházejí a někteří ne. Dokonce se stalo, že ve věznici je několik hromadných konzulárních návštěv, kdy přítomný konzul měl v konzulární místnosti věznice hned několik vězněných krajanů. Tyto hromadné konzulární návštěvy jsou spíše ojedinělé, jelikož jsou náročné na zajištění bezpečnosti, jak konzula, tak dalších zúčastněných osob.

Seznam působících úřadů cizích států v ČR lze najít na internetových stránkách ministerstva zahraničních věcí ČR.²¹ V současné době jich je na území ČR kolem sta a většina jich leží na území hlavního města Prahy.

¹⁹HORÁČEK Filip. Cizinci v base: Reportáž z Ruzyně. A2. 2006, č. 50, ISSN 1803-6635. [online], [cit. 5.12.2012], Dostupné na WWW: <www.advojka.cz/archiv/2006/50/cizinci-v-base>

²⁰Poučení dle § 6 odst. 2 zákona č. 162/1999 Sb. o VTOS a o změně některých souvisejících zákonů, při přijetí odsouzeného do VTOS

²¹MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Úřady cizích států pro Českou republiku*. [online] Praha : 2012 [cit. 5.12.2012] Dostupné na WWW: <www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/adresar_diplomatickych_misi/urady_cizich_statu_pro_ceskou_republiku.html>

2.5 Vězeňská služba ČR

2.5.1 Oblast programu zacházení

Zpracování programu zacházení je podobné jako u ostatních odsouzených. Důležité je zjištění výchozí situace odsouzeného, která vznikla nástupem do VTOS. Podklady vznikají spoluprací týmu, který vede speciální pedagog a jeho členy jsou lékař, psycholog, někdy i psychiatr, sociální pracovník, popřípadě i duchovní. Počáteční podklady musí obsahovat:²²

- a) Základní údaje o odsouzeném, o jeho trestu, případně recidivě.
- b) Lékařská doporučení ve vztahu k zaměstnancům, pracovním, sportovním či dalším aktivitám.
- c) Důkladnou anamnézu (důležitá je sociální) ve vztahu k cizinci. Je potřeba znát situaci týkající se zejména dokladů totožnosti, rodiny, dětí, bytu, firmy, auta apod.
- d) Psychologickou charakteristiku odsouzeného včetně postojů ke spáchanému trestnému činu, uloženému VTOS a trestu vyhoštění.
- e) Podstatná rizika a překážky, které by mohly zmařit trest vyhoštění. Právě na jejich odstranění či překonání bude nutné zaměřit zacházení s odsouzeným cizincem po celou dobu trvání jeho uvěznění.

Cizincům je nabídnuta alternativa programu zacházení dle možnosti věznice, přičemž v zapojení se do jednotlivých aktivit speciální pedagog přihlédne k adaptaci cizince na podmínky ve výkonu trestu, k délce trestu, osobnosti a zda mu byl uložen trest vyhoštění. Alternativa programu zacházení je nabídnuta cizinci na základě posouzení jeho individuálních potřeb. Program má preventivní a podpůrný charakter. Program zpravidla obsahuje aktivity, které po určitou dobu podporují cizince, aby byly minimalizovány jeho bariéry.

²²HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005. ISBN 80-86708-05-5, s. 122-123

Doporučená skladba alternativy programu zacházení pro cizince je tvořena dle platného metodického listu ředitele odboru výkonu vazby a trestu.²³

a) Oblast pracovních aktivit:

Zaměřují se na snížení negativního postoje k manuální činnosti. Jsou použity v případě, že se nepodařilo cizince zaměstnat.

b) Oblast vzdělávacích aktivit:

Základní kurz českého jazyka – slouží k zajištění komunikačních schopností v českém jazyce, a tím překonání jazykové bariéry. Cílem je motivovat cizince k zapojení se do života ve věznici, protože pokud si cizinec neosvojí základní fráze, zaměstnanci věznice mu nemohou pomoci, protože mu nebudou rozumět, jelikož nejsou povinni ovládat jiný jazyk, než je čeština.

Základní kurz právního vědomí – plní především úkol preventivní, aby v budoucnu nedocházelo k případnému porušování povinností cizince z důvodu neznalosti či nedostatečnému pochopení právních předpisů upravujících výkon trestu odnětí svobody s ohledem na odlišné pojetí práva v cizině.

Poznávání kulturních odlišností pro cizince - seznamuje se sociokulturním prostředím České republiky, což umožňuje lepší pochopení rázu české kultury a společnosti v historickém kontextu a překonání obavy z cizího a neznámého prostředí.

c) Oblast speciálně výchovných aktivit:

Cílem je preventivní působení na fyzický a psychický stav, který by se mohl horšit, a tím by mohlo dojít ke krizovému stavu odsouzeného, což by mohlo vést popř. k sebepoškození nebo fyzickému násilí vůči ostatním odsouzeným (např. pohybová terapie v případě, že se neúčastní žádné jiné sportovní aktivity). Pro cizince s trestem vyhoštění se v praxi do této oblasti zařazují konzultace s odborným personálem na téma realizace trestu vyhoštění.

²³ METODICKÝ LIST ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 20/2007 s účinností od 1. července 2007

METODICKÝ LIST ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 1/2013 s účinností od 19. ledna 2013, který ruší výše citovaný ML 20/2007, kde jsou uvedené pasáže shodné

Bohužel se konzultace konají na základě požádání odsouzeného cizince, který mnohdy neví, že tuto možnost má.

d) Oblast zájmových aktivit:

Podle aktuální nabídky věznice.

Vždy je nutné vyhodnocovat postoje a specifika cizince, v průběhu celého výkonu trestu, vývoj změn v jeho chování a jednání. Alternativa programu zacházení vychází z praxe. Tudíž ji nelze stanovit pro všechny cizince shodně, ani stanovit, kolikrát musí cizinec stanovenou aktivitu navštívit. Vedoucí aktivity posoudí míru adaptace cizince a jeho schopnost účastnit se dalších aktivit programu zacházení v rámci nabídky pro ostatní odsouzené. Když cizinec odmítá zapojení do příslušné alternativy programu zacházení, případně odmítá spolupráci a dodržování stanovených zákonných povinností, postupují odborní zaměstnanci v rámci zacházení obvyklým standardním způsobem. Při průběžném vyhodnocení programu zacházení spolupracuje vedoucí aktivity s koordinátorem, případně s pracovním týmem pro cizince. Při vyhodnocení je sledován též stav přípravy cizince na realizaci trestu vyhoštění, pokud je udělen. Věznice si sama určí podle aktuální potřeby a situace, kolik a jakých cizinců bude společně v době konání aktivity s ohledem na míru bezpečnostního rizika.

2.5.2 Štrasburská úmluva o předávání odsouzených

Tato problematika je zahrnuta do podkapitoly Vězeňská služba, protože je nápomocná v uvolňování kapacit věznic a vazebních věznic. Začátek celého procesu je právě ve věznici.

Dne 21. března 1983 byla ve Štrasburku sepsána Úmluva o předávání odsouzených osob, platná od 1. července 1985. Za Českou a Slovenskou federativní republiku byla podepsána 13. února 1992. K ratifikaci došlo dne 15. dubna 1992 s platností ke dni 1. srpna 1992. Podle této Úmluvy lze odsouzeného cizince předat k VTOS do domovského státu pouze v případě že o to **požádá sám**. Úmluvu o předávání odsouzených osob lze dohledat jako Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 553/1992 Sb.

Vzhledem k tomu, že předávání odsouzených osob podle Úmluvy bylo podmíněno souhlasem odsouzeného, byl zpracován ve Štrasburku další dokument, který byl přijat dne 18. prosince 1987, a tím byl Dodatkový protokol k Úmluvě o předávání odsouzených osob. ČR ho podepsala dne 26. dubna 2000, k ratifikaci došlo dne 2. října 2002 a v planost vstoupil dne 1. února 2003. Dodatkový protokol byl vydán jako Sdělení ministerstva zahraničních věcí pod č. 26/2003 Sb. m.s. Tento protokol umožňuje předat odsouzeného k zbytku VTOS do jeho domovského státu **bez jeho souhlasu**. Za předpokladu splnění níže uvedených podmínek:

- a) Domovská země přijala Dodatkový protokol a ratifikovala jej.
- b) Domovská země vysloví souhlas s předáním (s převzetím) k VTOS.
- c) Dle čl. 3 tohoto Dodatkového protokolu má odsouzená osoba uložen trest vyhoštění nebo vypovězení a odsouzení je konečné.
- d) Do konce trestu zbývá více než 6 měsíců a u určitých národů více než rok.
- e) Odsouzená osoba není účastníkem azylového řízení.

Aktuální stav států, které podepsaly Dodatkový protokol a ratifikovali jej lze nalézt na webových stránkách Rady Evropy, kde lze také dohledat přesné znění výše citovaných dokumentů:

<<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=167&CM=1&DF=&CL=ENG>>

3 ÚLOHA ZAMĚSTNANCŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY V PROCESU REALIZACE TRESTU VYHOŠTĚNÍ

S cizincem by měli pracovat zaměstnanci, kteří této problematice rozumí či jsou alespoň proškolení, v duchu toho, přijde-li vyhoštění v den konce trestu nebo po tzv. podmíněném propuštění. Záměrně je použit výraz „by měli“, neboť mnohdy se tímto problémem nikdo ve věznici netrápí, ať už je to z kapacitních důvodů či vytíženosti daného zaměstnance. Z dále uváděných případových studií vyplývá, že se s odsouzeným cizincem ve VTOS nikdo na toto téma nebavil a cizinec je do konce trestu bez informací. Informace získá maximálně ve chvíli, kdy po něm chce SCP vyjádření postoje k realizaci trestu vyhoštění, ať už je to při vyhoštění přes pozemní kontaktní místa či vnitřní hraniční přechod (letišť). A to je zpravidla ve chvíli, kdy má SCP k dispozici náhradní cestovní doklad či zkontrolován jiný průkaz totožnosti a připravuje eskortu. Což znamená, že na zajištění osobních věcí spojujících cizince s ČR je velmi málo času. Postupy²⁴, jak si s tímto poradit, už zpracovávala VS ČR mnohokrát, ale stejně se ozývají názory „proč to mám dělat zrovna já, když mám tolik práce s našimi občany ve VTOS.“ Netvrdím, že se k dané problematice takto staví každý speciální pedagog, vychovatel či sociální pracovník. To jsou ti, kteří by toho měli o „svěřeném cizinci vědět co nejvíce“.

3.1 Speciální pedagog

Speciální pedagog je odborný zaměstnanec oddělení VT, který garantuje u svěřených odsouzených odbornou úroveň realizace programu zacházení a vnitřní diferenciaci. Metodicky usměrňuje výkon práce vychovatelů a pedagogů volného času. Odpovídá, ve spolupráci s ostatními odbornými zaměstnanci, za úroveň odborného zacházení s jednotlivými odsouzenými v návaznosti na jejich komplexní zprávy.²⁵ Aby se speciální

²⁴METODICKÝ LIST č. 1/2013, ředitele odboru výkonu vazby a trestu, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou občany ČR ve výkonu trestu odnětí svobody, § 13 příprava na trest vyhoštění

²⁵SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie II. díl*, Liberec: Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 14

pedagog nezměnil na pouhého „papírového čerta“ odříznutého od vězeňské reality, je od něj požadováno, aby se osobně podílel na aktivitách týkající se zacházení s odsouzenými. To znamená, že má vést jednu zájmovou aktivitu či organizovat různé společenské akce ve věznici pro odsouzené.

3.2 Vychovatel

Vychovatel je členem týmu, jehož základním úkolem je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti a na socializaci, resocializaci a reedukaci včetně cílených opatření k optimalizaci vzdělávacího procesu odsouzených a realizaci protidrogové prevence v rámci věznice. Vychovatel je metodicky usměrňován speciálním pedagogem a je podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu.²⁶ Vede odsouzené k přijetí trestu za spáchaný trestný čin a odpovědnosti za něj. Motivuje odsouzené cizince ke změně dosavadního pohledu na nelegální pobyt v ČR a snaží motivovat odsouzeného ke spolupráci se službou cizinecké policie (aby měl v pořádku cestovní doklady apod.) a zastupitelskými úřady domovských států. V rámci platných mezinárodních smluv může odsouzenému cizinci pomoci k podání žádosti k VTOS v domovském státě. Organizuje vše tak, aby každý svěřený odsouzený na jeho oddělení mohl vykonávat svůj program zacházení. V souladu s platným zákonem může využít, v častých případech i využije, kázeňskou pravomoc (odměna – trest). Rovněž má v popisu práce provádět hodnotící činnost, zda jsou plněny cíle programu zacházení. Při kontrole korespondence je důležité hlídat, zda v případě neznámé identity cizince se náhodou neoslovují jinak nebo nepíší o rodinných příslušnících, zkrátka zda náhodou cizinec uvede skutečnost, která by SCP a ZÚ pomohla cizince s trestem vyhoštění ztotožnit. Na jeho profesních a lidských kvalitách v jeho osobním nasazení v pedagogickém poslání a vedením odsouzeného do značné míry ovlivní úspěšnost programu zacházení, který se pak promítne do života během realizace vyhoštění a po vyhoštění či propuštění. Vychovatel je hlavním článkem celého systému v zacházení s odsouzenými

²⁶ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie II. díl*, Liberec: Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 16

cizinci. Pro každého z týmu je výhodou umět cizí jazyk (z hlediska četnosti je to vietnamština či ukrajinština a ruština).

3.3 Sociální pracovník/pracovnice

*Sociální pracovník je odborný zaměstnanec oddělení, jehož základním úkolem je samostatná sociální práce, která je zaměřena zejména na plynulý přechod odsouzených do řádného občanského života. Při její realizaci dbá na zajištění a dodržení standardů kvality poskytovaných sociálních služeb.*²⁷ Poskytuje odsouzeným cizincům sociálně právní informace a poradenství. Při výkonu své funkce spolupracuje s mnoha institucemi veřejné správy z pohledu práce s cizincem. Je ve spojení se SCP, OAMP MV ČR, ZÚ, rodinou či známými odsouzeného cizince na území ČR a charitou.

3.4 Správní referent

Důležitým spojencem v získávání informací je i správní referent správního oddělení. Zaměstnanec, který dohlíží a spravuje dokumentaci nashromážděnou za celý pobyt odsouzeného ve výkonu trestu. V osobním spise se schází dokumentace od soudů, SCP, OAMP MV ČR, ZÚ a hodnocení programu zacházení, různé žádosti o telefon, návštěvu, nákup. Při komplexním využití veškerých informací („vytěžení“ dokumentace) lze zjistit pohled cizince na výkon trestu vyhoštění, či na cizincovu identitu atd. Správní referent také plní ohlašovací povinnost k orgánům činným v trestním řízení. Podává návrhy na VTOS v domovském státě u cizinců, kteří nedají souhlas se zmíněným předáním (Dodatkový protokol) a zpracovává žádosti těch cizinců, kteří chtějí být předáni k VTOS, a tudíž mají přehled, v jakém stadiu se řízení nachází. Správní referent je ten, kdo je organizátorem vyhoštění za vězeňskou službu, plní pokyny soudu a ŘSCP.

²⁷ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie II. díl*, Liberec: Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3, s. 14

3.5 Lékař

Lékař je nezpochybnitelnou autoritou. Doporučení musí být akceptována všemi zainteresovanými osobami ve výkonu trestu vyhoštění (např. při realizaci pozemní eskorty, při podání tišících prostředků před leteckou eskortou k vyhoštění). Během VTOS se každodenně obrací na lékaře velký počet vězňených osob, které mají s něčím problémem, ať už je to z oblasti tělesných, psychických či sociálních potřeb. V mnohých případech jde skutečně o problém, který pacient prožívá a právem požaduje odbornou pomoc. Ta může být v pouhém doporučení vyšetření či konzultace s jiným odborníkem, kterým může být psychiatr, psycholog, duchovní, sociální pracovníce či koordinátor práce s cizinci a další. Na lékaři také v menší míře závisí úspěšnost připravovaného vyhoštění, jelikož je potřeba rozeznat zda cizinec účelově nesimuluje, aby oddálil či zmařil výkon trestu vyhoštění po VTOS. Lékař, který zvládá rozpoznávat a řešit všechny výše uvedené situace se šarmem, grácií, taktně a citlivě s nadhledem, se podílí na klidném a bezpečném vyhoštění, kdy nejsou ohroženy životy lidí.²⁸

3.6 Psycholog

Psycholog je odborným zaměstnancem, který je poradcem ředitele věznice v psychologických hlediscích výkonu trestu, a to z pohledu všech zúčastněných (odsouzených i zaměstnanců). Mezi základní činnosti psychologa patří práce s odsouzenými, zejména to jsou úkoly, kterými jsou psychologická diagnostika v potřebné míře (pohovory z podnětu odsouzených, zaměstnanců nebo na základě vlastních poznatků). Podílí se na zpracovávání programů zacházení a na jeho průběžném hodnocení. Vede osobně nejméně jednu výchovnou aktivitu programu zacházení, metodicky usměrňuje vychovatele a terapeuty v práci s odsouzenými, zúčastňuje se jednání poradních orgánů ředitele věznice včetně poradny drogové prevence, provádí s odsouzenými orientační psychologické pohovory, poskytuje poradenskou psychologickou

²⁸HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005. ISBN 80-86708-05-5, s. 56

pomoc, zkoumá příčiny vzniku mimořádných událostí a navrhuje příslušná opatření, zpracovává hodnocení zasílaných věznicí příslušným orgánům. Většinou se odsouzený cizinec se svým problémem nejdříve obrátí na lékaře, až poté se dostává do péče psychologa. A na něm je provést krizovou intervenci a zbavit cizince obav z návratu do domovského státu.²⁹

²⁹NAŘÍZENÍ generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence

PRAKTICKÁ ČÁST

4 KAZUISTIKY ODSOUZENÝCH CIZINCŮ K TRESTU VYHOŠTĚNÍ

Dříve, než se začneme zabývat konkrétními osudy cizinců s trestem vyhoštění, uvedeme jedno malé zamyšlení nad čísly, které poukazují na to, že je v zařízeních vězeňské služby celkem 23 015 lidí a vězeňská zařízení mají kapacitu na 21 307 lidí. Měsíční statistické hlášení za říjen 2012³⁰ nám sděluje, že je kapacita vězeňských zařízení překročena o 8,02 %, což je 1708 lidí navíc. Z celkového počtu vězněných osob jsou 1724 cizinci, z toho je 590 ve vazbě a zbytek je ve výkonu trestu odnětí svobody. Jednoduchými počty bylo zjištěno, že každý druhý cizinec, který je ve výkonu trestu, má trest vyhoštění z České republiky. Česká republika by měla vyhostit cca 556 cizinců hned poté, co si tu vykonají tresty odnětí svobody.

Situace se početně změnila po udělení prezidentské amnestie u příležitosti 20. výročí vzniku samostatné České republiky, kterou udělil prezident Václav Klaus dne 1. 1. 2013. Dle měsíčního statistického hlášení³¹ z měsíce ledna 2013 bylo zjištěno, že v porovnání s výše uvedeným statistickým hlášením za říjen 2012, byla snížena celková kapacita na 21 054 osob. V porovnání těchto dvou období klesl počet osob ve vězeňských zařízeních o 5282 osob. Při srovnání vězněných cizinců došlo k úbytku u vazebně stíhaných o 39 osob a u odsouzených k VTOS byl úbytek 287 osob. U odsouzených cizinců s trestem vyhoštění nedošlo k tak velkému úbytku v porovnání s čísly z měsíce října 2012. Úbytek byl 59 osob, takže v současnosti na realizaci trestu vyhoštění čeká 497 cizinců. Z výše uvedených údajů lze soudit, že realizace trestu vyhoštění bude prováděna ve shodném počtu jako dosud.

³⁰ GENERÁLÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY. *Měsíční statistické hlášení – říjen 2012* [online] Praha: 2012 [cit. 12.11.2012] Dostupné na WWW: <www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/2012-9742>

³¹ GENERÁLÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY. *Měsíční statistické hlášení – leden 2013* [online] Praha: 2013 [cit. 12.2.2013] Dostupné na WWW: <www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/mesicni-statisticke-hlaseni-pro-rok-2013>

Cílem této části práce je potvrdit důležitost práce vychovatele a dalších zaměstnanců, a to i těch, kteří jsou z jiných organizačních jednotek, v programu zacházení a v procesu činností vedoucích k realizaci trestu vyhoštění. Proto jsem zvolila metodu případové studie (kazuistiku), jelikož z dlouhodobé praxe vím, že se navzájem ovlivňují činy zaměstnanců z jiných organizačních jednotek a následky se projevují na chování vyhošťovaných při realizaci trestu.

Níže uvedené kazuistiky byly získány při třítydenní praxi, která je součástí studia 3. ročníku na Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze, oboru speciální pedagogiky – vychovatelství. Starší kazuistiky byly shromážděny během mého pracovního působení ve Vazební věznici Praha Ruzyně, kde jsem působila jako správní rada pro vyhošťování na úseku výkonu vazby s pověřením sociální práce pro cizince s trestem vyhoštění v letech od 2007 do 2010. V tomto životním období jsem se setkala s pečlivým přístupem k „vyhoštěncům“ a naopak.

Tabulka 2: Přehled zpracovaných kazuistik

Poř. Č.	Pohlaví	Věk	Státní příslušnost	Délka VT /typ věznice	Délka trestu vyhoštění
1.	muž	25	Bulharsko	3 roky/ostraha	10 let/ 1 rozsudek
2.	muž	23	Arménie	30 měs./dozor	5 let/ 1 rozsudek
3.	muž	21	Řecko	4 roky/dozor	Neurčito/1rozsudek
4.	žena	29	Slovensko	8 měsíců	8,5 roku / 3 rozsudky
5.	muž	35	Kazachstán	3 roky/dozor, vyhošťovací vazba	10 let/ 2 rozsudky

Zdroj: Vlastní zpracování

4.1 Kazuistika č. 1

Muž starý 25 let je občanem Bulharské republiky. Odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody na 3 roky za spáchání trestného činu padělání a pozměňování platebního prostředku ve stadiu pokusu.

4.1.1 Rodinná situace

Po rozvodu rodičů se rodina, matka a sestra, odstěhovala za prací do Německa. Otec také cestoval a zůstal v Belgii, jen nynější odsouzený zůstal sám v Bulharsku. Hlavní důvod, proč nechtěl s matkou a sestrou odjet do Německa, byl dán tím, že se mu nechtělo učit nový jazyk (přitom sám v tu dobu už mluvil třemi jazyky, rodným, turecky a anglicky) a nechtěl opustit své kamarády, což se mu v pozdější době stalo osudným. S otcem se nechtěl setkávat a ani od něj nechtěl žádnou pomoc, protože mu dával za vinu celou situaci kolem rozvodu.

4.1.2 Životní situace před výkonem trestu

V 18 letech po rozvodu rodičů zůstal v Bulharsku sám bez jakéhokoli rodinného zázemí. Bydlel v bytě své matky a prací si vydělal na osobní vůz. Svou situaci hodnotil jako uspokojující. Měl kde bydlet a jak se dostat do práce.

Školní docházku ukončil v Bulharsku bez problémů. Ve vzdělávacím systému České republiky by to znamenalo, že ukončil střední odbornou školu bez maturity, tedy s výučním listem. Živil se jako pomocný kuchař či barman, občas také ve stavebnictví.

4.1.3 Popis trestného činu z pohledu odsouzeného

Jednoho dne se rozhodl, že si pořídí notebook. Požádal svého známého o pomoc při výběru. Notebook sehnal, ale po krátké době přístroj přestal pracovat. Kontaktoval tedy známého, jenž mu pomáhal s jeho pořízením, aby si ho vzal zpátky a vrátil mu peníze. Jenže ten už peníze v hotovosti prý neměl, dal mu tedy místo toho kreditní karty, aby si sám vybral dlužnou částku. Bohužel se toto rozhodnutí převzít platební karty místo hotovosti stalo muži osudným. Jak se u nás v Čechách říká, byl „mladý a blbý“ sám toto rčení potvrdil.

V dalších dnech zkoušel výběry z bankomatů a ani v jednom případě se mu výběr hotovosti nezdařil. V mezidobí mu ještě byl odcizen vůz. Chodil tedy na policii, aby nastalou situaci s vozem řešil. Už v té době na něj byl vydán Evropský zatýkací rozkaz ve věci padělaných platebních karet, o kterém vůbec

nevěděl a ani netušil, že by mohl páchat trestný čin. A už vůbec ne v Čechách, o nichž ani nic nevěděl, ani se o ně nezajímal. V životě by ho nepadlo, že se do České republiky podívá, natož do tamního vězení. Ve své zemi v Bulharsku se snažil žít tak, aby se do vězení nedostal. Stačilo mu jen několik pokusů výběru z bankomatu ve vlastní zemi a dostal se do vězení v zemi, kterou neznal. Mluvili na něj řečí, které nerozuměl.

Bylo pro něj překvapení, když si pro něj domů přišla bulharská policejní eskorta a zatkla ho pro trestný čin v České republice. A ještě větší překvapení pro něj bylo soudcovo sdělení, že se vyhýbal trestnímu stíhání, když pomalu každý druhý den trávil na policii kvůli onomu odcizenému vozu a nikdo mu nic na té policejní služebně neřekl a ani v poště nic neměl.

4.1.4 Pobyť ve věznicí

První okamžiky pobytu v České republice pro něj byly těžké. Do Čech byl eskortován na základě Evropského zatýkacího rozkazu, který byl vystaven pražským soudem. Byl dodán do jedné z pražských vazebních věznic. Sám sdělil, že první chvíle strávené ve vazbě byly extrémně psychicky náročné. Vlastně zpočátku vůbec nevěděl, co se děje a nikdo mu nebyl schopen vysvětlit, co se bude dít dál. Jazyková bariéra byla velkou překážkou, přestože mluvil bulharsky, turecky, anglicky. Znalost těchto jazyků mu nebyla nic platná, když neznal či neuměl používat odborné názvy spadající do soudního sektoru.

4.1.5 Vazba

Ve vazbě strávil rok a půl. Ze začátku byl umístěn na cele s více cizinci jiné národnosti, protože se ve vazbě nenacházel žádný krajan, který by splňoval bezpečnostní a další podmínky pro umístění k němu na celu. Jak čas plynul, on sám splnil podmínky k přemístění na vazební oddělení se zmírněným režimem, kde je možnost volněji a více komunikovat s krajany nebo alespoň s lidmi, kteří mají podobnou kulturu. Zde se mu podařilo naučit český jazyk na úrovni dostačující k běžné mluvě a zajištění si dalších potřeb v rámci věznění, protože dozorcí u vězeňské služby nemají povinnost mluvit jinak než rodnou řečí. S češtinou mu pomáhali spoluvězni a slovník.

Poslední hodnocení z výkonu vazby znělo: „Obviněný dodržuje ZVV a ŘVV na požadované úrovni, chování a jednání je bezproblémové a konflikty nevyvolává. Pořádek v osobních věcech udržuje standardní, podílí se na úklidu cely. Za uplynulé období nebyl kázeňsky řešen“.

4.1.6 Výkon trestu

Popis skutku soudem: Citace z rozsudku

Obžalovaný jednak padělaný prostředek použil jako pravý, čin spáchal ve značném rozsahu a jako člen organizované skupiny působící ve více státech,

jednak sebe a jiného obohatil tím, že uvedl někoho v omyl a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a čin spáchal jako člen organizované skupiny,

jednak se dopustil jednání, které bezprostředně směřovalo k tomu, aby se obohatil tím, že uvede někoho v omyl a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a čin spáchal jako člen organizované skupiny v úmyslu trestný čin spáchat, přičemž k dokonání trestného činu nedošlo.

Čímž spáchal:

jednak zločin neoprávněného opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku podle § 234 ods. 3 alinea2, odst. 4 písm. b), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku,

jednak zločin podvodu podle § 209 odst. 1,4, písm. a) tr. zákoníku dílem dokonáný, dílem nedokonaným stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

Za což se odsuzuje:

Podle § 234 odst. 5 tr. zákoníku za použití úst. § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 58 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří (3) let.

Podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku se obžalovaný pro výkon trestu zařazuje do věznice s ostrahou.

Podle § 80odst. 1,2 trestního zákoníku se obžalovanému ukládá trest vyhoštění z území ČR na dobu deseti (10) let.

Zbytek výkonu trestu by chtěl strávit ve věznici nejbliže německým hranicím, aby za ním mohla rodina jezdit na návštěvy.

4.1.7 Trest vyhoštění

Vzhledem k tomu, že se do Čech ve svém životě ani nechtěl podívat a nemá tady žádné závazky, trest vyhoštění mu nevádí a hodlá ho akceptovat.

4.1.8 Po vyhoštění (deportaci)

Dotyčný si vyhoštění představuje následovně. Jelikož se nachází v sousední zemi s Německem, chtěl by se nakonec dostat do Německa za svou rodinou, která se tam odstěhovala za prací. S rodinou, která se mu tam rozrostla, je v kontaktu během celého pobytu ve vazební věznici, mluví spolu po telefonu a píše si. Zatím nepřijeli na návštěvu z důvodu velké vzdálenosti. Díky tomuto cíli se rozhodl ještě k těm čtyřem jazykům naučit se německý jazyk, aby byl schopen mluvit se švagrem a synovcem. Také by chtěl v Německu pracovat v zaměstnání, které mu tam zajistila jeho matka. Potřebuje jeho onkologicky nemocné matce totiž splatit dluh, který mu vznikl za finanční pomoc ve výkonu vazby a trestu. Během rozhovoru také sdělil, že má strach, jak vypadá matčin byt v Bulharsku, neboť už tam skoro dva roky nikdo nebyl. Doufá a přeje si, aby bylo možné po ukončení náležitostí kolem vstupu do Německa byt prodat a tím umožnit půjčky, které si jeho matka vzala za účelem odsouzenému pomoci ve výkonu vazby a trestu. S ukradeným vozem se již rozloučil, protože pochopil, že se tomu v Bulharsku nikdo nevěnoval, je to přece jen dlouhá doba. Ještě má velké obavy ohledně pošty v Bulharsku. Má strach, co se může vyplynout z toho, že si „doma“ nevybíral poštovní schránku.

4.1.9 V diskuzi s vychovatelem

Bylo mi sděleno, že během krátkého pobytu na oddělení má odsouzený chování a vystupování na požadované úrovni. Díky jeho snaze naučit se český jazyk plní pokyny vězeňského personálu bez problémů, jelikož rozumí a chápe požadavky. Zvládá dodržování vnitřního řádu věznice a norem VTOS, tudíž

nebylo zatím nutné použít kázeňské tresty. Ve vztahu k trestu vyhoštění vychovatel nic neví, protože odsouzený neprojevil žádné obavy a požadavky k pohovoru s odborným personálem na toto téma. Jinak dle vlastního úsudku nebude s odsouzeným problémem při realizaci trestu vyhoštění do domovského státu.

4.1.10 Při diskuzi se speciálním pedagogem

Speciální pedagog k tomuto případu sdělil, že informování vězňenských cizinců o trestu vyhoštění je zahrnuto v programu zacházení v bodě „Speciálně výchovné aktivity“, u kterého se uvádí „Individuální poradenství odborných zaměstnanců dle aktuální nabídky“. Poněvadž tento muž vzhledem k uplynutí krátké doby od převodu z vazby do trestu neměl stanoven program zacházení, při rozhovoru s odsouzeným bylo zjištěno, že nevěděl, co si má pod tímto bodem představit a už vůbec si to nespojil s trestem vyhoštění a jeho realizací.

Pedagog také sdělil, že z kapacitních důvodů a neschopnosti umístění cizince do zaměstnání se budou snažit, aby tento cizinec byl trvale přemístěn k výkonu trestu do jiné věznice, kde jsou na něj lépe připraveni.

4.1.11 Závěrečné shrnutí

Dle sdělení odsouzeného pobyt ve věznici měl pozitivní vliv na jeho životosprávu, jelikož při nástupu do vazební věznice měl velkou nadváhu možná díky tomu, že pracoval jako pomocný kuchař. Ve výkonu trestu tedy zhubnul a v rámci programu zacházení začal cvičit (posilovat), lépe se o sebe starat, naučil se práci s papírovými origami a kreslit. Také se snaží o nástup do práce, ale zatím se pro něj práce nenašla. Třeba bude mít větší možnost pracovat po přemístění do věznice blíže německým hranicím.

Při ukončení rozhovoru s úsměvem ve tváři sdělil, že je to tu lepší než v bulharském vězení, ve kterém prý sice nikdy nebyl, ale každý člověk má povědomí, jak to vypadá za branami těchto zařízení.

Negativní zkušenost v pobytu ve vězení v České republice vidí ve špatné a zdlouhavé komunikaci s českými soudy.

Z mého pohledu je to člověk, který se dokázal postavit k věci čelem a řešit svou situaci. Nechal se napálit od člověka, o kterém si myslel, že je jeho kamarád, čímž se dostal do cizí země. Skoro sám se naučil pro něj cizí řeč a zvládl se přizpůsobit i podmínkám pobytu ve výkonu vazby a trestu. Jediné, co shledávám negativně je, žádné nebo malé poskytování informací dotyčnému o trestu vyhoštění a s tím spojený další vývoj výkonu trestu. Jmenovaný má platné cestovní doklady a bude je mít platné i do konce trestu, který mu stanovil soud. V jeho případě nebude mít cizinecká policie problém s organizací výkonu trestu vyhoštění, pokud bude v den konce trestu letecké spojení do Bulharska. Pokud nebude letecké spojení, požádá cizinecká policie soud o vyhošťovací vazbu a poletí hned, jakmile to bude možné.

4.2 Kazuistika č. 2

Muž ve věku 23 let je občanem Arménie. Odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody na 30 měsíců za spáchání zločinu loupeže jako spolupachatel. Trest vyhoštění na 5 let.

4.2.1 Rodinná situace

Do ČR přijel legálně s celou rodinou, na vízum nad 90 dní, které mu platilo do srpna 2011. V červenci si požádal o dlouhodobý pobyt občana třetího státu. O této žádosti nebylo zatím pravomocně rozhodnuto a díky trestu vyhoštění to nevypadá, že by rozhodnutí bylo kladné. Jeho rodina je matka, otec a dvě sestry.

4.2.2 Životní situace před výkonem trestu

V ČR si rodina založila firmu s. r. o. a podnikali. Otec se pak vrátil do Arménie a matka s dětmi tady zůstala. Všechny děti začaly studovat střední školy, i výše uvedený muž. Ten už v té době měl za sebou povinnou dvouletou vojenskou službu v Arménii a přijel s čistým trestním rejstříkem. Před nástupem do výkonu trestu studoval prvním rokem ekonomické zaměření.

4.2.3 Svůj trestný čin popisuje

S kamarádem se opili a tzv. „zhulili“ na narozeninách přítelkyně a provedli hloupost. Vykradli večerku se zbraní v ruce.

4.2.4 Pobyť ve věznicí

První dny ve vazbě byly těžké a náročné, jelikož byl teprve krátkou chvílí v ČR, neuměl dobře český jazyk. Se spoluvězněm se začal alespoň trochu učit češtinu. A naštěstí pro něj zůstal v kontaktu s rodinou. Kontakt udržuje telefonický, písemný i na návštěvy za ním chodí.

4.2.5 Vazba

Vazba trvala 7 měsíců a pobyt v ní mu pomohl s češtinou. Občas šel sportovat, občas navštívil filmový kroužek. Jinak ten pobyt vůbec neutíkal.

4.2.6 Výkon trestu

Popis skutku soudem: Citace z rozsudku

Společným jednáním proti jinému užíli násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci

Čímž spáchal:

Zločin loupeže dle §173 odst. 1 tr. zákoníku jako spolupachatelé dle § 23 tr. zákoníku

Za což se odsuzuje:

Podle §173 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců

Podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku se pro výkon trestu zařazuje do věznice s dozorem

Podle § 80 odst. 1,2 tr. zákoníku se současně ukládá trest vyhoštění na dobu 5 let

4.2.7 Jak vidí výkon trestu dál

Plnit dosavadní program zacházení, aby mu to zajistilo kladné hodnocení a měl větší šanci na propuštění „opuštění věznice vyhoštěním“. Ve volném čase hraje ping pong, šachy, karty (ne o peníze), čte a kouká na filmy, vše v českém jazyce.

4.2.8 Trest vyhoštění

Mrzí ho, že kvůli tomu, co provedl, bude muset vycestovat z ČR. Má zde většinu rodiny, kterou má rád, a o přítelkyni během pobytu ve výkonu vazby a trestu přišel.

4.2.9 Po vyhoštění (deportaci)

Sdělil, že při samotné realizaci trestu vyhoštění nebude dělat problémy a délku trestu vyhoštění bude akceptovat. Po návratu do Arménie bude bydlet u otce, který se vrátil zpět do země, jelikož si v ČR nemohl zvyknout. Protože má už větší část trestu vykonanou, podal si žádost o podmíněné propuštění a z důvodů kladného hodnocení a platných cestovních dokladů má reálnou naději na propuštění. Jinak dle mého názoru pokud bude propuštěn, bude mu uložena vyhošťovací vazba, pokud neproběhne jednání soudu a cizinecké policie a nebude letecké spojení.

4.2.10 V diskuzi s vychovatelem

Při rozhovoru s vychovatelem bylo zjištěno, že se stará pouze o svěřenou administrativu u svěřených odsouzených a dodržování pořádku, kázně a zajištění práv a plnění povinností vyplívajících z výkonu trestu odnětí svobody. Dohlíží tedy, zda odsouzený dochází na aktivity ze stanoveného programu zacházení a zda je naplněn jeho cíl. Pokud sám odsouzený cizinec neprojeví zájem o informace k postupům k realizaci trestu vyhoštění, nestará se, zda ví či neví. Pokud je odsouzený cizinec na klasickém oddělení, přístup k němu je shodný jako k Čechovi (samozřejmě se dodržují právní normy a akceptují se kulturní – jazykové odlišnosti). Jeli cizinec s vyhoštěním už na výstupním oddělení, věnuje se mu sociální pracovnice.

4.2.11 Závěrečné shrnutí

U výše jmenovaného zatím nedošlo k projevům obav z trestu vyhoštění a ani k aktivnímu zájmu o získání informací k trestu vyhoštění ani jeho realizaci, tudíž ani odborný personál nevyvinul žádnou aktivitu k ujasnění těchto skutečností. Přitom jasně vyplývá z ML č. 1/2013, že má být příprava na trest vyhoštění prováděna průběžně během celého VTOS. Někdy je totiž na řešení vyvstalých problémů málo času.

4.3 Kazuistika č. 3

Muž ve věku 21 let je občanem Řecka. Odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody na 4 roky do věznice s dozorem za spáchání zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Trest vyhoštění na neurčito.

4.3.1 Rodinná situace

Jeho rodiče jsou starší lidé, kteří bydlí a žijí v Řecku. Odsouzený nemá sourozence, tudíž pobyt svého syna ve věznici v cizím státě špatně snáší. Je to pro ně psychická, fyzická i ekonomická zátěž. Rodiče nechtějí, aby se jejich sousedé dozvěděli, že je jejich syn ve vězení, protože by se tím narušily jejich vztahy k nim. Odsouzenému rodiče platí v ČR advokáta, který zastupuje jeho zájmy u soudu a zprostředkovává kontakt rodiny se soudem a vězeňskou službou ČR.

4.3.2 Životní situace před výkonem trestu

Student zemědělské univerzity, který se o prázdninách rozhodl cestovat. Má rád hudbu, a proto se vydal do Brazílie, kde měl v plánu navštěvovat koncerty a seznámit se s členy známých kapel a zkusit s nimi vystupovat. Přibližně 3 měsíce před tímto výletem se seznámil s producentem, se kterým se domluvil na sponzorování této cesty. V Riu chodil na koncerty a seznámil se s Italem, který zastupoval nejmenovanou kapelu.

4.3.3 Svůj trestný čin popisuje

Jelikož mu docházely peníze na pobyt, obrátil se na svého sponzora, „pana tzv. producenta“ s prosbou o finanční pomoc na prodloužení pobytu, aby se mohl domluvit se zmíněným Italem. Producent souhlasil a zároveň ho požádal o vyzvednutí dvou balíčků v obchodě s nádobím. Oba se tedy vzájemně dohodli. Producent mu dal informace prostřednictvím SMS co, kde a kdy vyzvedne a poslal peníze. Odsouzený šel do onoho obchodu a na základě sdělení, že ho posílá producent, dostal dva lisy na pizzu a potvrzení o zaplacení. Když se vrátil do hotelu, dal balíky do svého kufru. Ještě v ten den mu poslal producent SMS, že mu děkuje za vyřízení. Odsouzený dál pak chodil po koncertech a jel do San Paula, odkud pak letěl domů. Při přestupu na

mezinárodním letišti Praha ho zatkli, protože mu v osobních věcech celní kontrola našla narkotika, která byla v lisech na pizzu. Uvedl, že kdyby věděl, o co se jedná, v životě by to neudělal. Ví, co by mohl ztratit, hlavně rodinu. Také popsal producenta jako muže tmavé pleti, 180 cm vysokého, který se dobře obléká. Řekl mu, že je původem z Anglie a spolu mluvili hlavně o hudbě. Peníze mu posílal do Brazílie převodem na účet. Vůbec ho nenapadlo, že by mohl být producent pašerák či dealer.

4.3.4 Pobyť ve věznicí

Jelikož neměl v úmyslu navštívit či zůstat v ČR, byly pro něj první dny velmi těžké. Nebyl připraven na český jazyk, nerozuměl vůbec ničemu. Jeho spojení s okolím mu pomáhal zajistit spoluvězeň, se kterým se domlouvali anglicky. Měl také velké štěstí, že mu rodiče zajistili v ČR advokátku, která jim pomáhala se zajištěním právních náležitostí a možností výjimečných návštěv, které se konaly v návaznosti na letecké spojení z Řecka. Konaly se jednou za několik měsíců cca na 3 hodiny. Další kontakt s rodiči měl odsouzený telefonický, jelikož si mohl na základě peněz od rodičů pořídit telefonní kartu.

4.3.5 Vazba

Ve vazbě strávil půl roku. Snažil se za pomoci spoluvězňů naučit alespoň základy češtiny, aby si mohl požádat vězeňský personál o různé věci a byl schopný plnit jejich pokyny. Poslouchal hudbu, a když byla možnost si jít zacvičit, využil ji.

4.3.6 Výkon trestu

Popis skutku soudem: Citace z rozsudku

Neoprávněně dovezl psychotropní látku, přičemž čin spáchal ve značném rozsahu.

Čímž spáchal:

Zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami jedy podle §273 odst. 1, odst. 2, písm. c) tr. zákoníku.

Za což se odsuzuje:

Podle § 283 odst. 1, odst. tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 4let.

Podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku se pro výkon trestu zařazuje do věznice s dozorem

Podle § 80 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku se ukládá trest vyhoštění na dobu neurčitou.

Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se ukládá trest propadnutí věci (uveden soupis zabavených věcí).

4.3.7 Jak vidí výkon trestu dál

Plnit dosavadní program zacházení, který je orientovaný na dosažení přiměřené adaptace, včetně jeho zapojení do zájmových a vzdělávacích aktivit, kterými jsou filmový a hudební kroužek, míčové hry v tělocvičně. Dodržování vnitřního řádu věznice a norem VTOS, aby mu to zajistilo kladné hodnocení a měl větší šanci na propuštění „opuštění věznice vyhoštěním“.

Také na základě žádosti jeho advokátky, byly zhotoveny dokumenty k předání v VTOS do domovského státu. Principy tohoto předání jsou popsány kapitole 2 v bodu 2.5.2 Štrasburská úmluva. K této žádosti vkládal velké naděje, jelikož by byl blíže rodičům.

4.3.8 Trest vyhoštění

S trestem vyhoštění souhlasí a jeho délku stanovenou na neurčito bude po opuštění ČR akceptovat. Jelikož pobyt v ČR byl nedobrovolný a psychicky i fyzicky náročný.

4.3.9 Po vyhoštění

Chtěl by se vrátit k původnímu stylu života, který měl před zatčením. To znamená dostudovat vysokou školu a najít si odpovídající zaměstnání a finančně pomoci rodičům, kteří za ním stáli po dobu věznění. Eventuelně se věnovat hudbě, kvůli které to všechno vzniklo.

Shodou okolností jsem se setkala s tímto odsouzeným cizincem po propuštění, kdy mu bylo uloženo podmíněné propuštění (PP) s lhůtou na vycestování 30 dnů. Odsouzený se dostavil pro své cestovní doklady na ŘSCP, kde se tyto doklady ukládají po dobu VTOS. V té době jsem tam byla na konzultaci k této bakalářské práci.

Jako propuštěného si ho vyzvedla advokátka a zajistila mu ubytování na jednu noc, letenku do Řecka v následující den a doprovázela ho při vyřizování dokladů na ŘSCP.

Mnoho cizinců si takovouto „chůvu“ nemůže dovolit a tak po propuštění z VTOS bloudí ve městech, kde jsou propuštěni z vězeňských zařízení. Páchají pak také další trestnou činnost, aniž by měli jinou možnost. Pro tyto cizince je jednou ze záchranných variant vyhošťovací vazba.

4.3.10 V diskuzi s vychovatelem

Jelikož odsouzení z kazuistiky č. 2 a č. 3 byli spoluvězni, dostalo se mi stejné odpovědi. Odsouzený neprojevil zájem o informace k vyhoštění, tudíž se s ním na toto téma nikdo nebavil. Jinak byl podporován v kontaktu s rodinou. Na základě dodržování kázně a příslušných předpisů mu byly umožňovány návštěvy rodičů mimo návštěvní dny a mimořádně na 3 hodiny. Tento fakt vychovateli umožňoval další slušné jednání s odsouzeným cizincem.

4.3.11 Závěrečné shrnutí

U odsouzeného cizince nebyla dosud provedena odborným personálem věznice žádná konzultace na toto téma. Veškeré informace, které má, jsou od jeho advokátky.

4.4 Kazuistika č. 4

Žena ve věku 29 let je občankou Slovenské republiky. Byl jí nařízen výkon podmíněně odloženého trestu odnětí svobody v délce 8 měsíců do věznice s dozorem za spáchání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí dle §171 ods. 1 písm. b) tr. zákona č.140/1961 Sb. Tresty vyhoštění z několika rozsudků v délce 18 měsíců, 2 a 5 let.

4.4.1 Rodinná situace

Do svých 19 let žila u otce, který jí po smrti matky vychovával. Kontakt udržují minimálně.

4.4.2 Životní situace před výkonem trestu

V 19 letech, po ukončení SOU v oboru kuchař číšník, byla zaměstnaná u soukromníka, který jí dával nízkou mzdu. Po několika měsících odešla a od té doby je nezaměstnaná. Peníze si zajišťovala majetkovou trestnou činností. Jak sama sdělila, získala víc peněz krádežemi než prací. V roce 2009 působila v ČR a byla zde stíhána a odsouzená k podmíněnému trestu a trestu vyhoštění s lhůtou k vycestování. V tomto roce byla zatčena ještě 3x za maření úředního rozhodnutí. Po té opustila ČR a cestovala do Rakouska, zde byla odsouzena k VTOS za majetkovou trestnou činnost. Za páčání trestné činnosti dostala trest vyhoštění z Rakouska na dobu neurčitou. Po vykonání VTOS v Rakousku přicestovala zpět do ČR, kde jí byl přeměněn podmíněný trest na nepodmíněný, a byla dodána do VT policíí.

4.4.3 Svůj trestný čin popisuje

Jelikož se jí dařily krádeže a peníze z nich jí stačily, zůstávala v ČR i přes to, že jí byly uloženy tresty vyhoštění z několika rozsudků. Po výkonu trestu v Rakousku se vracela přes ČR na Slovensko. Poněvadž jí peníze nevystačily na zbytek cesty, snažila si je získat v ČR osvědčeným způsobem. Protože jí byl uložen trest vyhoštění z ČR a byla v podmínce, soud jí tuto podmínku přeměnil.

4.4.4 Pobyt ve věznici

Pobyt ve věznici hlavně srovnávala s rakouskou věznicí, kde strávila 10 měsíců. Na české věznici jí vadily malé cely a málo spoluvězeňkyň. Na malém prostoru se nedá dělat moc činností. Má ráda sport a pohyb. Ten je ve věznici značně omezen.

4.4.5 Výkon trestu

Popis skutku soudem: Citace z usnesení

Podle § 83 odst. 1 tr. zákona č. 40/2009 Sb. soud nařizuje výkon podmíněně odloženého trestu odnětí svobody v délce osmi /8/ měsíců

odsouzené z trestního příkazu zdejšího soudu ze dne duben 2009 pod sp. zn. xT xx/2009, který nabyl právní moci dnem duben 2009;

podle § 56 ods. 2 písm. b) tr. zákoníku č. 40/2009 Sb. se pro výkon uloženého trestu zařazuje do věznice s dozorem.

4.4.6 Jak vidí výkon trestu dál

Projevila snahu vykovávat svůj trest v jiné ženské věznici. Pokud bude eskortována, bude se snažit přizpůsobit vnitřnímu řádu věznice, plnit cíle programu zacházení, aby získala kladné hodnocení pro případné podmíněné propuštění.

4.4.7 Trest vyhoštění

Sama už ani nevěděla kolik trestů vyhoštění má, ani z jakých rozhodnutí jsou. Prý už jich je tolik, že si je nepamatuje.

Z dostupných zdrojů jsem zjistila, že odsouzená má trest vyhoštění z 3 rozhodnutí a celková délka trestu vyhoštění z ČR je 8,5 roku. Nehledě na to, že doživotně nesmí do Rakouska.

4.4.8 Po vyhoštění

Chce se vrátit k otci na Slovensko a najít si práci. Nemusela by to mít těžké vzhledem k tomu, že na Slovensku má čistý trestní rejstřík. Pokud to prý nepůjde, vycestuje do dalšího státu, kde ještě nemá trest vyhoštění a zkusí „šťestí“ tam.

4.4.9 Diskuze s vychovatelem

Vychovatel sdělil, že na trest vyhoštění je odsouzená připravena. Bude ho akceptovat, jelikož má již zkušenosti z Rakouska a s její vyřídilkou jí jen tak něco nerozhodí. Informace k průběhu samotné realizace trestu vyhoštění od odborného personálu zatím nedostala v takovém rozsahu, ale základní údaje si řekli při podpisu poučení podle § 6 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, při přijetí odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody.

4.4.10 Závěrečné shrnutí

Jediná žena ve VTOS s trestem vyhoštění je slovenské národnosti, tudíž od samého začátku neměla problémy s komunikací. Vychovatel jí rovnou sdělil

při nástupu, co se bude dít kolem trestu vyhoštění a pokud bude mít dotazy k vyhoštění, podá jí je sociální pracovnice. Od samého začátku je odsouzená „spokojená“. Ví, co jí čeká a nemine.

4.5 Kazuistika č. 5

Muž 35 let je občanem Kazachstánu. V současné době je ve výkonu vyhošťovací vazby po VTOS, který vykonával za spáchání trestného činu dle § 176 odst. 1 tr. zákona (č. 140/1961 Sb.) padělání a pozměňování veřejné listiny, § 209 odst. 1 a 4 písm. d) podvod a § 348 odst. 1 a odst. 2 písm. b) tr. zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) padělání a pozměnění veřejné listiny. Odsouzen k trestu vyhoštění na 10 let.

4.5.1 Rodinná situace

Do ČR přijel s celou rodinou v roce 1998, kterou tvořila matka a bratr na pracovní vízum. Je s nimi v kontaktu, chodí za ním na návštěvy a informují ho o situaci v ČR i v Kazachstánu.

4.5.2 Životní situace před výkonem trestu

V roce 2000 si našel zaměstnání v pizzerii, kde byl přijat na pomocné práce do kuchyně. Seznámil se tam se svou přítelkyní, díky které se učil lépe českému jazyku. Bohužel také díky této paní mu byl uložen první trest vyhoštění na dobu 3 let. Paní si našla milence a ten z ničeho nic podal trestní oznámení, že ho dotyčný napadl. On aniž by cokoliv udělal, byl podmíněně odsouzen a dostal trest vyhoštění s lhůtou na vycestování. Tuto lhůtu nedodržel a zůstal v ČR. Opatřil si falešné doklady a tím začala jeho trestná činnost.

4.5.3 Svůj trestný čin popisuje

Díky falešným dokladům, se dostal k možnosti zastupovat nějakou dámu, která v ČR obchodovala s pozemky. Jeho funkce spočívala v tom, že měl v bankách zajistit výběry hotovosti a předávat prodávajícímu. Při posledním výběru ho zatkla policie v roce 2010.

4.5.4 Pobyť ve věznicí

Měl výhodu oproti výše uvedeným odsouzeným, jelikož se uměl domluvit s vězeňským personálem a věděl, že provedl něco nad rámec zákona.

Byl s pobytem za mřížemi smířen. Vazební stíhání trvalo cca 1 rok, který strávil ve vazební věznici Litoměřice. Po té byl odsouzen k 3 rokům VTOS a k 10 letům vyhoštění.

4.5.5 Výkon trestu

Přes půl roku strávil ve VTOS ve věznici Ostrov, kde mu byl určen klasický model programu zacházení, který byl zaměřen pouze na povahu spáchaného trestného činu. Účastnil se úklidových prací bez nároku na mzdu, čtenářského kroužku, hudebního kroužku a navštěvoval posilovnu. Odsouzený projevil snahu o zjištění informace, jak bude probíhat realizace trestu vyhoštění, protože už v tu dobu bylo v přípravě jednání o podmíněném propuštění. Vychovatel se s ním však odmítl bavit a pouze mu sdělil, že vše bude probíhat podle zákona. To u odsouzeného vyvolalo nejistotu, poněvadž si pod tím nedokázal nic představit. Po půl roce stráveném ve VTOS byl podmíněně propuštěn a byl vzat do vyhošťovací vazby v roce 2011.

4.5.6 Vazba vyhošťovací

Po podmíněném propuštění a převedení do vyhošťovací vazby byl během několika dnů (sdělil, že asi do 2 dnů) eskortován, pro něj z ničeho nic, do vazební věznice Praha Ruzyně. Zde se dostal asi po týdnu do specializovaného oddělení vyhošťovací vazby. Teprve na tomto oddělení získal nějaké informace o průběhu vyhoštění, nikoli od zaměstnanců, nýbrž od spoluvězňů. Pak za ním přišla sociální pracovnice, která mu předala k vyplnění žádost o zajištění NCD, protože byl zatčen s falešnými doklady. Objasnila mu další postupy k vyhoštění. Spoluvězni mu poradili, aby podal žádost o azyl. Byl upozorněn sociální pracovníci na to, že žádost o azyl neovlivní vyhoštění.

4.5.7 Trest vyhoštění

Jelikož byl odsouzen k trestu vyhoštění na 10 let, bude muset vycestovat z ČR. I když má zde většinu rodiny, kterou má rád, sám si nepřeje zde zůstat. Z důvodů blížící se konce roční lhůty pro setrvání ve vyhošťovací vazbě se začíná připravovat na propuštění na svobodu.

4.5.8 Příprava na trest vyhoštění

Přestože se odsouzený aktivně podílel na zajištění jeho NCD, bohužel za celou dobu ročního pobytu ve vyhošťovací vazbě se nepodařilo ŘSCP ve spolupráci se ZÚ ztotožnit a zajistit mu potřebné NDC. Doufá, že dostane alespoň 30 denní lhůtu k vycestování a ve spolupráci s rodinou bude moci vycestovat z ČR.

4.5.9 Po vyhoštění

V případě výše jmenovaného dojde z pohledu VS k propuštění a k vycestování na vlastní náklady. Jmenovaný sdělil, že se nechce zdržovat dále na území ČR, protože zkušenosti, které získal při pobytu ve vězeňské cele, mu stačily na celý zbytek života. Pokud bude chtít navštívit ČR, udělá to až po uplynutí doby vyhoštění, což v jeho případě činí 10 let. Během této doby má v plánu cestovat, poněvadž v Kazachstánu se za těch 14 let, co tam nebyl, změnila poměry a nebylo by pro něj dobré tam zůstat.

4.5.10 Závěrečné shrnutí

Odsouzený sdělil, že vychovatelé se k němu chovali slušně a vstřícně, byla dodržována role vychovatel a odsouzený. Během pobytu ve VTOS mu však nebyli schopni zajistit konkrétní informace k trestu vyhoštění a jeho realizaci. Pokud by takto jednali s psychicky nestabilním jedincem, mohlo by se stát, že by slabší jedinec nemusel na Ruzyň do vyhošťovací vazby dojet, protože by si byl schopen vzít život ze strachu posláni tam, kam nechce. Bohužel i takovéto případy byly léty zaznamenány.

4.6 Příprava na trest vyhoštění

Příprava by měla probíhat v průběhu celého výkonu trestu odnětí svobody, kdy by se dotyčný měl dozvědět od odborného personálu vězeňské služby zákonné postupy, které se uplatňují při realizaci trestu vyhoštění. Jak vyplývá z rozhovorů s výše odsouzenými, zatím se tak nestává. U těchto případů, jelikož většina dotázaných cizinců odsouzených k trestu vyhoštění je psychicky vyrovnaná a s trestem vyhoštění smířena, nehrozí vědomé maření trestu vyhoštění. U dotázaných měla většina platné cestovní doklady až do konce VTOS, tudíž lze předpokládat, že nenastanou komplikace při realizaci

trestu a s velkou pravděpodobností bude vyhoštění navazovat na den konce trestu, pokud nedojde v průběhu k VTOS k propuštění na podmínku. Pokud by došlo k propuštění na podmínku, může dojít k vzetí do vyhošťovací vazby, nebo propuštění na svobodu a s tím spojené opuštění České republiky na vlastní náklady do určité doby určené soudem. Není tedy do posledního okamžiku jisté, jak může skončit realizace trestu vyhoštění. A je tedy dobré na všechny tyto varianty odsouzené cizince připravovat.

4.7 Průzkum v dalších věznicích VS ČR

Poslala jsem dotaz do několika věznic a vazebních věznic v ČR (dotázané věznice – VV Praha Ruzyně, VV Brno, věznice Horní Slavkov, Kynšperk, Oráčov), který byl jednoznačný: „Probíhá ve vaší věznici příprava na trest vyhoštění a víte kdo je u vás koordinátorem pro práci s cizinci?“

Ze všech se mi vrátila téměř shodná odpověď: „U nás žádná příprava na trest vyhoštění neprobíhá. Pokud je u nás cizinec s trestem vyhoštění, je snaha ho eskortovat jinam.“ Nebo se vše nechává na poslední věznici, což je ve většině případů VV Praha Ruzyně. Koordinátora práce s cizinci, také nebyli schopni jmenovitě určit, ale většinou cizince odkazují na sociálního pracovníka.

Potvrdila se tedy zjištěná informace, že pokud odsouzený sám neprojeví snahu získat informace k vyhoštění, tímto faktem se zabývají až ve věznici, která vyhošťuje.

4.8 Doporučení

Z mého pohledu je doporučováno se řídit Metodickým listem ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 20/2007 (nově v platnosti ML 1/2013), kde byly zahrnuty do nabídky speciální výchovné aktivity, konzultace s koordinátorem pro zacházení s cizinci, který by měl mít přehled o trestu vyhoštění a jeho výkonu a byl schopen tyto informace předávat a pracovat s nimi. Dle platných předpisů by měla mít každá věznice a vazební věznice svého koordinátora pro zacházení s cizinci, který disponuje výše uvedenými

zkušenostmi. V případě, že by bylo ve věznici či vazební věznici více než 50 osob s cizí státní příslušností, tým by byl sestaven z 2 až 3 osob věnujících se této problematice. Důležitým faktorem je zajistit, aby odborný personál věznice věděl, kdo jmenovitě tuto funkci vykonává a na koho mohou cizince odkázat.

Tento dokument byl sestaven předními odborníky v problematice vyhošťování a neměl by být brán na lehkou váhu. Každý § byl sestaven na základě dlouhodobé praxe a pozorování.

4.9 Starší kazuistiky

Kazuistika A

Kosovský-Albánc ve věku 62 let v roce 1998 odsouzen k 13 letům výkonu trestu odnětí svobody za spáchání trestného činu vraždy. Poslední věznicí před podmíněným propuštěním byla Vazební věznice Plzeň rok 2007. Ve výkonu trestu plnil klasický model programu zacházení bez problémů. Vychovatelé s ním řešili pouze otázky aktivit z programu zacházení a dodržování vnitřního řádu věznice. Po převodu do vyhošťovací vazby byl dodán do Vazební věznice Praha Ruzyně. Zde byl značně rozrušen, protože ho vychovatel poslal na eskortu se slovy „vše se dozvíte na Ruzyni“. V tomto případě došlo k chybě ze strany vychovatele, poněvadž po 9 letech VTOS už nepočítal s tím, že by mohl být vyhoštěn. Stačilo by, kdyby vychovatel sám či z jeho podnětu sociální pracovník, začali s předstihem jednání o PP odsouzeného na tuto skutečnost připravovat, na možnosti kolem trestu vyhoštění (ML č. 20/2007 čl. 12 v současnosti platí ML č. 1/2013 §13).

Pro zajímavost, tento cizinec si realizaci trestu vyhoštění opravdu vychutnal hojnými doušky. Bohužel pro něj opustil svou zemi, když probíhali nepokoje a válčilo se v několika zemích, tudíž bylo zničeno velké množství matričních úřadů, a proto byl problém s dohledáním totožnosti. On sám doklady měl, ale byly prošlé, takže neplatné. První pokus k vyhoštění z ČR byl do Srbska, jelikož mu ZÚ Srbska vystavil NCD na základě propadlých dokladů. Tamním úřadům na letišti se však tyto doklady nelíbily a nepustili ho do země. Odsouzený se vrátil zpět do VV Praha Ruzyně do vyhošťovací

vazby (kdyby neměl vyhošťovací vazbu, tak by ho musela SCP propustit na svobodu) a pokračoval ve výkonu. Během pobytu na Ruzyni se snažil o možnost vyhoštění za svou dcerou, která bydlela ve Švédsku a snažila se mu tam vyřídit legální pobyt. Druhý pokus byl po půli roce do Albánie, bohužel se stejným výsledkem. Třetí pokus se odehrál po roce, kdy se podařilo ŘSCP zajistit s nově vznikajícím ZÚ Kosova NCD. Tyto doklady už stačily, aby byl vpuštěn na území Kosova a tím splněn akt vyhoštění.

Kazuistika B

Rumun ve věku 36 let odsouzen k 3 letům VTOS za majetkovou trestnou činnost na území ČR. Na Ruzyni přijel 4 dny před koncem trestu, kdy měl být vyhoštěn. Do kmenové věznice mu přišel asi týden před eskortou dopis od policie, že mu vrací vůz, protože neprokázali, že byl získán trestnou činností či s ním spáchán trestný čin. Opět chyba vychovatele ve chvíli, kdy mu na ten dopis odpověděl, že s tím už nic neudělá. Vězněný na Ruzyni „vyváděl“, že ten vůz chce. Vychovatel z Ruzyně jednoduše „zaúkoloval“ sociálního pracovníka z referátu vyhošťování. Ten zvedl telefon. Druhý den přijela Policie do věznice a s Rumunem podepsali příslušné dokumenty a odsouzený s klidem letěl domů.

Kazuistika C

Vietnamka, 30 let odsouzena za majetkovou trestnou činnost VT Světlá nad Sázavou, měla dvě děti v ústavní péči. Zde došlo k jednání, kde se vychovatel ukázal jako člověk na správném místě. Na základě jeho podnětu se včas začala tato situace řešit, protože dotyčná chtěla mít své děti při vyhoštění. Komunikace probíhala s věznicí, ZÚ, ŘSCP a ústavem, kde byly děti umístěny. Ve fázi, kdy bylo vyhoštění připraveno, byly veškeré doklady vyřešeny a mohli odletět jako rodina.

Kazuistika D

Při nástupu do VTOS Ukrajinec, 35 let, neměl od samého začátku v pořádku cestovní doklady. Při zaslání cestovních dokladů na ŘSCP bylo zjištěno následnou kontrolou, že jsou doklady neplatné (falešné), tudíž celá identita odsouzeného byla falešná. Odsouzený cizinec se úspěšně vyhýbal po celou dobu VTOS veškerému možnému ztotožnění. Až jednoho dne se bystrému

vychovateli po zdlouhavé mravenčí práci povedlo z dlouhodobé kontroly korespondence zjistit, že dotyčný je Rus a jeho rodina má kořeny v Rusku. Všechny získané informace byly předány ŘSCP a ve spolupráci se ZÚ Ruska byl dotyčný cizinec opravdu ztotožněn a v den konce trestu letěl i s eskortou do Ruska, kde už na něj také pár let čekali.

ZÁVĚR

Z komunikace s vychovateli vyplynulo, že dohlíží na dodržování vnitřního řádu věznice a na kázeň odsouzených, na pořádek a upravenost ubytovacích prostor. Motivují odsouzené k přiměřené estetické úpravě, znají je osobně a pedagogicky usměrňují jim svěřené odsouzené. Znají sociální vztahy a skupinovou atmosféru v přidělené skupině, realizují svěřenou kázeňskou pravomoc. Podílí se na výběru odsouzených k zařazení do práce, vytypovávají odsouzené s aktuálními psychickými problémy a upozorňují na ně odpovědné zaměstnance věznice. Dále se podílí na zajištění organizačního chodu oddělení tím, že u svěřených odsouzených vedou početní a jmenný přehled, rozhodují o jejich ubytování do jednotlivých ložnic nebo cel. Zabezpečují realizaci práv odsouzených zejména na přijetí a odesílání korespondence a balíčků, na přijetí návštěv, provedení nákupů, vycházek a telefonických hovorů a k tomu vedou příslušnou evidenci. Vyjadřují se k návrhu na přiznání a výši sociálního kapesného, zprostředkovávají vyřizování žádostí, stížností a podnětů a styk odsouzených s ostatními zaměstnanci věznice. Vychovatelé pravidelně organizují shromáždění odsouzených za účelem projednávání otázek souvisejících s jejich životem ve věznici. Zabezpečují přístup odsouzených k právním předpisům upravujícím výkon trestu a k vnitřnímu řádu věznice. Předkládají požadavky na materiálně technické vybavení ubytovacích prostor, zabezpečení chodu jim svěřeného úseku a na odstraňování zjištěných závad a nedostatků.

Cílem mé práce bylo utvrzení, že vychovatelé VS plní práci (rolí), člověka, který je schopen poradit a pomoci cizinci s trestem vyhoštění a s jeho přípravou na tento trest, neboť tráví nejvíce času s těmito cizinci a mohou svou všímavou prací umožnit snadnější zjišťování dalších důležitých informací, které pak mohou pomoci k odhalení dalších aspektů k realizaci trestu vyhoštění. Bohužel v mnoha případech bylo zjištěno, že vychovatel u svěřených odsouzených cizinců není schopen dohlédnout, zda jsou či nejsou systematicky připravováni na trest vyhoštění. Je schopen pouze zajistit případné dodání informací při individuální žádosti konkrétního cizince

odsouzeného k trestu vyhoštění, a to tím, že předá žádost sociálnímu pracovníkovi.

Tím pak vyvstává problém s těmi cizinci, kteří svůj trest vyhoštění v průběhu VTOS ignorují a začínají své konkrétní problémy řešit zpravidla v tu dobu, kdy už se organizuje eskorta k vyhoštění. Ta v praxi vypadá tak, že se dotyčný cizinec eskortuje předposlední či poslední mezikrajovou eskortou (což je maximálně 7 dnů) před koncem trestu do věznice, která spadá pod předávací místo a zajišťuje předání cizince SCP k vyhoštění. Za tak krátký čas většinou nelze vyřídit rodinné závazky, alimenty dětem narozeným na území ČR či svěřením dětí do péče a jejich letenky, předání klíčů od užívaného bytu v ČR na druhé straně republiky, prodej podílů ve firmě sídlící v ČR, prodej či převoz osobního vozu registrovaného v ČR nebo předání či darování osobních věcí, které se nevejdou do zavazadla, jež si cizinec bere do letadla.

Vychovatel sice zná osobně jemu svěřené odsouzené, zná sociální vztahy a skupinovou atmosféru v přidělené skupině, ale nezná vztahy mimo skupinu odsouzených, což v případě vyhošťovaných cizinců bývá klíčové. Měl by se podílet na minimalizaci rizik, které vyvstávají z procesu přípravy realizace samotného trestu vyhoštění. Někteří vychovatelé se zaměřují na to, aby měli přehled o vývoji konkrétních případů, ale jsou spíše v menšině. Přímou se zaměřují na seznámení odsouzeného cizince, jemuž byl tento trest uložen, aby měl všechny relevantní informace spojené s realizací trestu vyhoštění, aniž by došlo ke ztrátám na životech či majetku.

V současném systému se v programu zacházení zohledňuje, zda je cizinec či nikoli. Dál už se pak neřeší, jestli má dotyčný trest vyhoštění či nikoli, aby tak docházelo k průběžné kontrole stavu připravenosti odsouzeného cizince.

Myslím si, že by pro praxi stačilo, aby při povinném vyhodnocování programu zacházení, které se koná 1 krát za 3 měsíce vychovatel provedl pohovor, při seznamování s výsledky programu, na téma trest vyhoštění. Tím by se docílilo, že by byly informace aktuální a daly by se vyvstalé komplikace

průběžně a hlavně včas řešit. Důležitá je i příprava na následky náhlého konce trestu, například po podmíněném propuštění a s tím spojené případné vzetí do vyhošťovací vazby eventuálně vycestování na vlastní náklady.

Dalším vhodným článkem by mohla být spolupráce věznic s neziskovými organizacemi, které by byly ochotny zajistit propuštěnému cizinci doprovod na jeho Zastupitelský úřad a Ředitelství služby cizinecké policie případně na SCP k vyzvednutí dokladů a výjezdní doložky a s tím spojené náklady. Eventuálně mu pomoci řešit jeho problémy v zákonné lhůtě stanovené soudem na vycestování. Tímto by se mohlo zamezit bezcílnému bloudění cizinců po městech a páchání trestné činnosti za cílem nabýt peníze na cestu. Mohl by se také snížit i výskyt trestu za spáchání trestného činu za maření úředního rozhodnutí, které u „vyhoštěnců“ převládá.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CP – cizinecká policie

ČR – Česká republika

ČSSR - Československá socialistická republika

ENO – Evidence nežádoucích osob

INO – index nežádoucích osob

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

NCD – náhradní cestovní doklady

NVT – Nařízení výkonu trestu

OAMP MV – Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra

PM – právní moc

ŘSCP – Ředitelství služby cizinecké policie

SCP – Služba cizinecké policie

SCPP – Služba cizinecké pohraniční policie

SFRJ – Socialistická federativní republika Jugoslávie

SPV SNB – Správa pasů a víz Sboru národní bezpečnosti

VOLP – Veřejný ochránce lidských práv

VS – Vězeňská služba

VT – výkon trestu

VTOS – výkon trestu odnětí svobody

ZÚ – zastupitelský úřad

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana. Terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-807380-138-0.
- HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005. ISBN 80-86708-05-5.
- LIŠKA, Pavel. *Vyhošťování cizinců z území České republiky*. Závěrečná písemná práce. Praha : Policejní akademie ČR, 1999.
- SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie II. díl*, Liberec: Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.
- Trestní zákoník uveřejněno pod č. 40/2009 Sb. úplné znění k 1. 1. 2010, nakladatelství ANAG, 2009, ISBN 978-80-7263-561-0.
- KOLEKTIV. *Závěrečná zpráva referátu vyhošťování z let 2007 až 2009*. Interní dokument. Praha : Vazební věznice Praha-Ruzyně, správní odbor, 2010.
- METODICKÝ LIST č.20/2007, ředitele odboru výkonu vazby a trestu, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými s cizím státním občanstvím ve výkonu trestu odnětí svobody
- METODICKÝ LIST č. 1/2013, ředitele odboru výkonu vazby a trestu, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou občany České republiky ve výkonu trestu odnětí svobody (ruší ML 20/2007)
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech uveřejněný pod č. 120/1976 Sb.
- NAŘÍZENÍ generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence
- Protokol č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášený pod č. 209/1992 Sb.
- Rozsudek, Nejvyššího soudu, 3 Tz 28/2011, v Brně dne 8. června 2011
- Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 553/1992 Sb., Úmluva o předávání odsouzených osob
- Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 26/2003Sb. m. s.,
Dodatkový protokol k úmluvě
- Stanovisko Nejvyššího soudu, Tpjn 310/2001, v Brně 17. dubna 2003

Zákon č. 141/Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon o pobytu cizinců na území České republiky, uveřejněno pod č. 329/1999 Sb., ze dne 30. 11. 1999

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY. *Měsíční statistické hlášení – říjen 2012* [online] Praha: 2012 [cit. 12.11.2012] Dostupné na WWW: <www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/2012-9742>

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY. *Měsíční statistické hlášení – leden 2013* [online] Praha: 2013 [cit. 12.2.2013] Dostupné na WWW: <www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/mesicni-statisticke-hlaseni-pro-rok-2013>

HORÁČEK Filip. Cizinci v base: Reportáž z Ruzyně. A2. 2006, č. 50, ISSN 1803-6635. [online], [cit. 5.12.2012], Dostupné na WWW: <www.advojka.cz/archiv/2006/50/cizinci-v-base>

Internetová prezentace Policie ČR. *Národní centrála SIRENE*. [online] Praha : PČR, 2010. [cit. 2012-11-24] Dostupné na WWW: <www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-sirene.aspx>

Internetová prezentace Pražského hradu. *Amnestie a milosti*. [online] Praha : Pražský hrad, 2012. [cit. 28. 11. 2012] Dostupné na WWW: <www.hrad.cz/cs/prezident-cr/rozhodnuti-prezidenta/amnestie-a-milosti/index.shtml >

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Úřady cizích států pro Českou republiku*. [online] Praha : 2012 [cit. 5.12.2012] Dostupné na WWW: <www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/adresar_diplomatickych_misi/urady_cizich_statu_pro_ceskou_republiku.html>

ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY. *Azyl, Dublinský systém*. [online] Praha : 2010 [cit. 24. 12. 2012] Dostupné na WWW: <www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

RADA EVROPY *Additional Protocol to the Convention on the Transfer of Sentenced Persons, CETS No.: 16, 7* [online] Strasbourg : 1997 [cit. 22. 1. 2013] Dostupné na WWW: <www.conventions.coe.int>

Sdělení Ministra zahraničních věcí č. 1/2004 Sb.m.s. , 1. 1. 2004, [online] Praha : 2004 [cit. 23. 12. 2012] Dostupné na WWW: <www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2004m001>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Statistické údaje k vyhoštění z ČR do sousedních států po roce 2007	13
Tabulka 2: Přehled zpracovaných kazuistik	32

Seznam grafů

Graf 1: Vyhoštění realizovaná v předchozích 10 letech.....	14
Graf 2: Vyhoštění podle vybraných skupin států	14

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Seznam států, které ratifikovaly Dodatkový protokol k předávání odsouzených	I
Příloha B – Dokumenty, které jsou zasílány na Ministerstvo spravedlnosti při návrhu k předání k VTOS do domovského státu dle Úmluvy o předávání odsouzených (Štrasburk 21.3.1983)	III
Příloha C – Rozdělení cizinců v ČR dle cizinecké legislativy - schéma.....	V
Příloha D – Nabídka aktivit programu zacházení na oddíle – muži ostraha	VI
Příloha E - § 13 z Metodického listu ředitele odboru výkonu trestu č. 1/2013	VII

PŘÍLOHY

Příloha A – Seznam států, které ratifikovaly Dodatečný protokol k předávání odsouzených

Additional Protocol to the Convention on the Transfer of Sentenced Persons CETS No.: 167

Treaty open for signature by the member States and the other States signatories to Treaty ETS 112 and for accession by the non-member States which have acceded to the treaty ETS 112

Opening for signature
Place: Strasbourg
Date : 18/12/1997

Entry into force
Conditions: 3 Ratifications.
Date : 1/6/2000

Status as of: 14/2/2013

Member States of the Council of Europe

States	Signature	Ratification	Entry into force	Notes	R.	D.	A.	T.	C.	O.
Albania										
Andorra										
Armenia	21/12/2006									
Austria	8/6/2000	7/12/2000	1/4/2001							
Azerbaijan										
Belgium	29/5/1998	26/5/2005	1/9/2005			X				
Bosnia and Herzegovina										
Bulgaria	9/10/2003	30/3/2004	1/7/2004							
Croatia	29/4/2008	10/10/2008	1/2/2009							
Cyprus	8/9/1999	1/6/2001	1/10/2001							
Czech Republic	26/4/2000	2/10/2002	1/2/2003							
Denmark	18/12/1997	10/9/2001	1/1/2002					X		
Estonia	26/2/1999	27/10/1999	1/6/2000							
Finland	22/1/1998	3/4/2001	1/8/2001							
France	10/2/1998	10/1/2006	1/5/2006							
Georgia	17/9/1999	13/4/2000	1/8/2000							
Germany	18/12/1997	17/4/2007	1/8/2007							
Greece	15/3/2000	13/9/2005	1/1/2006							
Hungary	26/4/1999	4/5/2001	1/9/2001							
Iceland	18/12/1997	25/5/2000	1/9/2000							
Ireland	25/10/2006	13/12/2006	1/4/2007			X				
Italy	26/5/2000									
Latvia	10/11/1998	2/6/2005	1/10/2005							
Liechtenstein	28/11/2002	13/5/2003	1/9/2003							
Lithuania	8/6/2000	31/1/2001	1/5/2001							
Luxembourg	18/7/2001	15/7/2003	1/11/2003							
Malta	16/2/2000	26/11/2003	1/3/2004							
Moldova	11/12/2000	12/5/2004	1/9/2004			X				
Monaco										
Montenegro		30/9/2002 a	6/6/2006	54						

Netherlands	18/12/1997	18/6/2002	1/10/2002			X				
Norway	25/9/2000	25/9/2000	1/1/2001							
Poland	19/2/1998	1/2/2000	1/6/2000							
Portugal	8/6/2000									
Romania	8/4/1998	7/12/2001	1/4/2002			X				
Russia	7/4/2005	28/8/2007	1/12/2007			X				
San Marino	17/3/2004	25/6/2004	1/10/2004							
Serbia		30/9/2002 a	1/1/2003	54						
Slovakia										
Slovenia	15/10/2010									
Spain										
Sweden	18/12/1997	24/11/2000	1/3/2001							
Switzerland	9/7/2001	18/6/2004	1/10/2004							
The former Yugoslav Republic of Macedonia	28/7/1999	28/7/1999	1/6/2000							
Turkey	10/11/2010					X				
Ukraine	8/6/2000	1/7/2003	1/11/2003							
United Kingdom	9/2/2009	17/7/2009	1/11/2009							

Total number of signatures not followed by ratifications:	5
Total number of ratifications/accessions:	35

Notes:

(54) Date of accession by the state union of Serbia and Montenegro.

a: Accession - s: Signature without reservation as to ratification - su: Succession - r: Signature "ad referendum".

R.: Reservations - D.: Declarations - A.: Authorities - T.: Territorial Application - C.: Communication - O.: Objection.

Source : Treaty Office on <http://conventions.coe.int>

Příloha B – Dokumenty, které jsou zasílány na Ministerstvo spravedlnosti při návrhu k předání k VTOS do domovského státu dle Úmluvy o předávání odsouzených (Štrasburk 21.3.1983)

.....
(záhlavní razítko věznice)

NÁVRH

na předání odsouzené osoby do
(přebírající stát)

Osobní údaje odsouzené osoby:

Příjmení: Jméno: Datum narození:
Státní příslušnost Poslední trvalé bydliště:
..... Bydliště v ČR:
Osobní doklad, druh: Číslo: Platnost do:
Uložen kde:

Rozsudkové údaje odsouzené osoby:

Trest:	Název soudu I. stupně:	Spisová značka:	Datum rozhodnutí:	§§ trestního zákona:
1.				
2.				
3.				

Trest:	Název soudu II. stupně:	Spisová značka:	Datum rozhodnutí:	Datum právní moci:
1.				
2.				
3.				

Trest:	Délka trestu:	Počátek trestu:	Konec trestu:	Zápočet vykonané vazby–trestu:
1.				
2.				
3.				

Trest vyhoštění uložen:

Soudem:sp. značka: dne: ve výměře:
..... datum právní moci:

Stav pohledávek odsouzené osoby (druh a výše)

Poučení

Návrh je podáván v souladu s Úmluvou o předávání odsouzených osob (sjednána ve Štrasburku dne 21.3.1983) publikovanou jako Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 553/1992 Sb. a Dodatkovým protokolem k této Úmluvě (sjednán ve Štrasburku dne 18.12.1997) publikovaným jako Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 26/2003 Sb. m. s.

Podle výše uvedené Úmluvy můžete být za podmínek uvedených v čl. 3 předán k výkonu trestu do státu, jehož jste státním občanem. Jednou z podmínek předání je Váš souhlas.

Podle Dodatkového protokolu můžete být předán do státu jehož jste občanem i bez Vašeho souhlasu, by-li Vám současně uložen trest vyhoštění.

Stát, jehož jste státním občanem, se stal smluvní stranou obou shora uvedených mezinárodních smluv.

Odsouzená osoba byla seznámena dne:

Vyjádření odsouzené osoby k návrhu:

.....
(podpis odsouzené osoby)

.....
pohovor provedl, funkce, podpis

V dne Ředitel věznice :

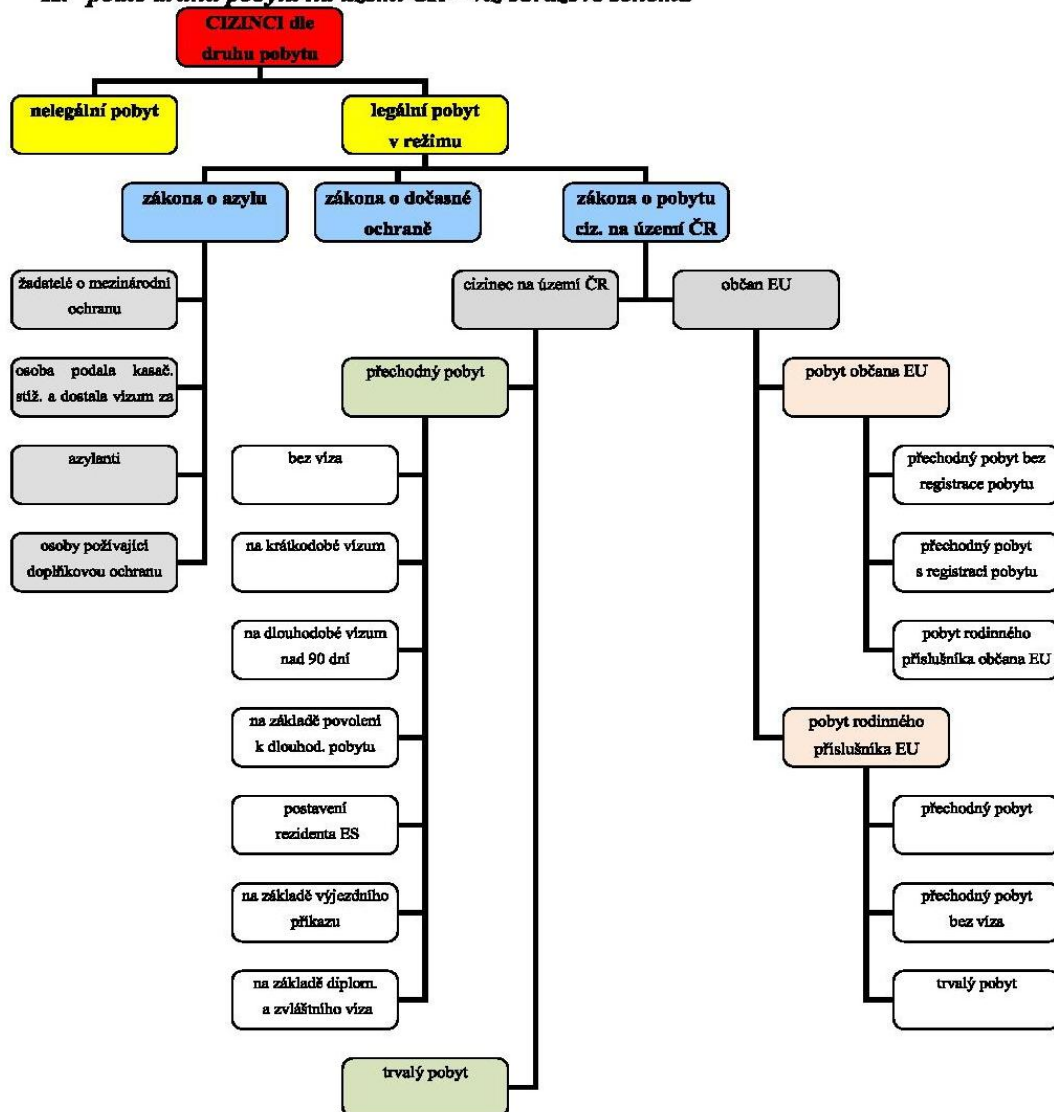
Příloha C – Rozdělení cizinců v ČR dle cizinecké legislativy - schéma

Rozdělení cizinců v ČR dle cizinecké legislativy

I. podle příslušnosti k Evropskému společenství:

- občané EU a rodinní příslušníci občanů EU (včetně občanů států EHP, tj. Lichtenštejnsko, Norsko, Island, Švýcarsko),
- občané třetích zemí (nejsou občany žádného státu EU, EHP nebo nejsou jejich rodinní příslušníci).

II. podle druhu pobytu na území ČR – viz obrazové schéma

Příloha D – Nabídka aktivit programu zacházení na oddíle – muži ostraha

Platné od října 2012 – VV Praha Ruzyně

Pracovní aktivity	Úklidová a další obdobná činnost a pracovní terapie bez nároku na finanční odměnu dle § 32 odst. 2 ZVTOS
	Pracovní zařazení na vnitřním pracovišti v návaznosti na splnění kritérií.
Speciální výchovné aktivity	Individuální poradenství odborných zaměstnanců včetně koordinace spolupráce odsouzených s organizacemi PMS, RUBIKON CENTRUM o.s. SANANIM, HELSINSKÝ VÝBOR a dalšími státními i nestátními podpůrnými organizacemi a sdruženími psycholog, soc. pracovníce, spec. pedagog, vych. terapeut, duchovní
	Kaleidoskop mediálních zpráv spec. pedagog:
	Skupinová setkání na daná témata (rodina, výchova, vliv médií, rizikových skupin, sex, drogy, příčiny TČ, sebereflexe atd.) vych. terapeut : psycholog
	Duchovní služba – spirituální rozjímání a zpěv včetně koordinace setkání s mimo resortními církevními pracovníky kaplan: kaplan: kaplan:
Vzdělávací aktivity	Kroužek německého jazyka vych.
	Kroužek anglického jazyka vych.
	Kurz zákl. obsluhy PC (pro mírně pokročilé) vych.
	Studium na TF UK (pouze pro omezený počet přijatých ods. z celé VS ČR) Koordinuje spec. ped. lektoři TF UK
Zájmové aktivity	Kroužek stolního tenisu vych.
	Kondiční cvičení vych.
	Motoristická revue vych.
	Tajemství zelené medicíny vych.
	Historie českého dokumentu vych.
	Kroužek míčových her vych.
	Filmový klub vych.
	Historicko-společenský kroužek vych.
	Kroužek spol. chování a etikety vych.
	Tvůrčí keramika vych.
	Hudební klub vych. terapeut:
Oblast utváření vnějších vztahů	Prohloubení vztahu k rodině a sociálnímu zázemí, pomoc při řešení konkrétních situací, problémů a potíží atd. (N+B+T+ EX. A , SPV. A)

§ 13

Příprava na trest vyhoštění

(1) Věznice bezodkladně v průběhu výkonu trestu zajistí, aby byl odsouzený cizinec, kterému je trest vyhoštění uložen⁸⁾, na výkon tohoto trestu podle dostupných možností řádně připraven a aby realizace vyhoštění nebyla zbytečně ztížena či zmařena⁹⁾. To zejména znamená:

a) zjistit u odsouzeného cizince jeho postoj k trestu vyhoštění, a zda je na něj psychicky připraven, případně provést intervenci,

b) upozornit odsouzené cizince na možnost, požádat včas soud, který uložil trest vyhoštění, o poskytnutí lhůty na vycestování,

c) poskytnout všechny relevantní informace ohledně trestu vyhoštění a jeho výkonu, zejména že:

1. žádost o azyl nebo probíhající řízení o azylu není překážkou vyhoštění nebo vzetí do vyhošťovací vazby,

2. doba setrvání ve vyhošťovací vazbě je závislá na připravenosti cestovních dokladů a práci zastupitelských úřadů,

3. odsouzený cizinec bude přemístěn zpravidla 14 dní před koncem výkonu trestu do Vazební věznice Praha-Ruzyně a následné vycestování z území České republiky zajistí Policie České republiky.

d) pomoci odsouzenému cizinci zařídit doklady potvrzující jeho skutečnou totožnost a upozornit na rizika vyplývající z falešné totožnosti,

e) vést odsouzeného cizince, aby v průběhu výkonu trestu řešil osobní problémy, týkající se zejména rodiny, dětí, bytu, firmy, auta apod. a nenechával to až na konec trestu – za tímto účelem aby využíval pomoci příslušného zastupitelského úřadu, popřípadě lze využít spolupráce s organizacemi nabízejícími pomoc cizincům v oblasti sociálního, právního poradenství a asistenci v sociálních službách,

f) vést odsouzeného cizince, aby měl před realizací trestu vyhoštění vyřešené všechny záležitosti týkající se jeho osobních věcí i těch, které si hodlá vzít s sebou (pozn.: do letadla si může vzít zavazadlo o určené hmotnosti, další kilogramy navíc již musí platit),

g) vést odsouzeného cizince, aby, má-li finanční prostředky, před vyhoštěním dobrovolně uhradil dluhy vůči Vězeňské službě České republiky.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lenka Vítnerová

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství (Bc. SPPGV)

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Úloha vychovatele v systému zacházení s vězněnými cizinci s trestem vyhoštění z České republiky

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 48

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů české literatury a pramenů: 17

Počet internetových zdrojů: 9

Vedoucí práce: PaedDr. Bajcura Lubomír, Ph.D.